इन्सेक बुलेटिन

इन्सेक insec

वर्ष २ अङ्क १३ पुस–माघ (संयुक्ताङ्क) २०७९

इन्सेकको अध्यक्षमा डा. कुन्दन अर्याल निर्वाचित

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक)को २६ औं साधारणसभाले आगामी तीन वर्षका लागि डा. कुन्दन अर्यालको अध्यक्षतामा सात सदस्यीय कार्यसमिति निर्वाचित गरेको छ । कार्यसमितिका सदस्यहरूमा रुद्रबहादुर चर्मकार, लता प्याकुरेल, गीता बराल, ज्योति बानियाँ, रघुनाथ अधिकारी र नरनाथ लुइँटेल निर्वाचित हुनुभएको छ ।

केही दिनपछि हुने नवनिर्वाचित कार्यसमितिको बैठकले पदाधिकारीको टुङ्गो लगाउने इन्सेकका कार्यकारी निर्देशक विजयराज गौतमद्वारा पुस २० गते जारी विज्ञप्तिमा उल्लेख छ ।

साधारणसभाबाट ६ ओटा समसामयिक विषयमा प्रस्ताव पारित

(नागरिक स्वतन्त्रता) नेपालका नागरिक सङ्गठनहरूले बहुकेन्द्र र क्लिष्ट सार्वजनिक प्रशासनिक झन्झट ब्यहोर्नु परिरहेको सन्दर्भमा गैरसरकारी संस्थालाई पारदर्शी र जवाफदेही बनाउन कागजी र बहुकेन्द्र आधारित प्रकृयामा आमूल सुधार गर्नु जरुरी छ । संविधान र कानुनसँग बाझिएका प्रावधानलाई सच्याउनु र नियमन प्रकृयालाई सरलीकृत गरी एकद्वार प्रणालीमा लैजानु जरुरी छ । अन्तरसरकारी सञ्चारको जिम्मा सरकारले

यसभित्र ....

- इन्सेकको अध्यक्षमा डा. कुन्दन अर्याल/१
- इन्सेकद्वारा प्रतिनिधिसभा र प्रदेशसभा निर्वाचन पर्यवेक्षणको प्रारम्भिक प्रतिवेदन पेश/३
- मानव अधिकार रक्षकका अधिकार रक्षाका लागि एकताको जरूरी/४
- फौजदारी कार्यविधि संहिता २०७४ को संशोधन अध्यादेश फिर्ता लिन इन्सेकको आग्रह/५
- प्रदेश १/६
- मधेश प्रदेश/७
- बागमती प्रदेश/९
- गण्डकी प्रदेश/१५
- लुम्बिनी प्रदेश/१८
- कर्णाली प्रदेश/२०
- सुदूरपश्चिम प्रदेश/२३
- प्रेस विज्ञप्ति/२९

आफै लिनु पर्दछ। यस विषयमा गैरसरकारी संस्था महासङ्घलगायतका सरोकारवाला निकायसँग समन्वय गरी समाधानको लागि अग्रसरता लिने निर्णय साधारणसभाले गरेको छ ।

(सङ्क्रमणकालीन न्याय) नयाँ सरकार बनेपश्चात् जनतामा पुराना अभिलाषाको बारेमा चासो बढेको छ । अहिले सङ्क्रमणकालीन न्यायको विषय मानवअधिकारको क्षेत्रमा जटिल समस्याको रूपमा रहेको छ । विगत समयमा उच्च दर्जामा रहेका राजनीतिक तथा सुरक्षाका पदाधिकारीलाई दण्ड मुक्ति दिनेगरी ल्याउन खोजिएको विधेयक विवादित भएको

थियो । सत्यको पुष्टि, पीडितको सन्तुष्टि र राष्ट्रको मर्यादामा आघात नपर्ने गरी तथा दण्डशून्य र अभिलेखशून्य नहुने गरीमात्र सङ्क्रमणकालीन न्यायसँग सम्बन्धित विषयको टुङ्गो लगाउनुपर्छ भनेर इन्सेकले लिइ आएको अडान मुताबिक आवश्यक सार्वजनिक बहस र वकालत अगाडि बढाउने तथा इन्सेकको अभिलेखको आधारमा दण्डहीनतालाई उजागर गर्ने कामलाई प्राथमिकता दिने निर्णय साधारणसभाले गरेको छ ।

(स्वच्छ निर्वाचन) आवधिक निर्वाचन प्रजातन्त्रको आधारस्तम्भ हो । विगतमा सर्वोच्च अदालतले दिएको निर्देशन मुताविक विदेशमा रहेका मतदाताले अझै मतदान गर्न पाएका छैनन् । बदर मतको प्रतिशत अपेक्षित रूपमा घट्न सकिरहेको छैन । मतदान केन्द्रहरू मतदाताको सुविधा अनुकूल बन्न सकेका छैनन् । मतदान स्वच्छ र त्रासरहित हुन सकेको छैन । राजनीतिक दलहरूलाई अनुशासनमा राख्न निर्वाचन आयोग सफल भएको छैन । यसका लागि निर्वाचन आयोगलाई कानुनी रूपमा सवलीकरण गर्ने कुरामा दल र सरकार सचेत छैनन् । विज्ञान र प्रविधिको पहुँच भएको वर्तमान शताब्दीमा पनि विद्युतीय मतदानको उपयोग हुन सकिरहेको छैन जबकी जुनसुकै स्थानबाट आफ्नो निर्वाचन क्षेत्रमा मतदान गर्न सकिने मेसिन भारतमा नै बनिसकेको छ । स्वच्छ निष्पक्ष र आधुनिक निर्वाचन प्रणालीका लागि वर्षैभरि चलायमान रहने निर्वाचन

कार्य, सवलिकृत निर्वाचन आयोग, नागरिक सङ्गठनसँगको अर्थपूर्ण सहकार्य, अनुशासित दल र उम्मेदवार तथा अत्याधुनिक मतदान प्रकृयाको लागि आवश्यक पहल लिने निर्णय साधारणसभाले गरेको छ ।

(सुशासन र मानव अधिकार) भर्खर निर्वाचित संसद्प्रति जनताले धेरै अपेक्षा राखेका छन् । यसपटकको चुनावमा २४ प्रतिशत मतदाता नयाँ थिए । अर्थात तन्नेरी आवाज मुखरित भएको छ । अहिलेको मुख्य सरोकार जनप्रशासनको अराजकतासँग सम्बन्धित छ । जनताको चाहना आवश्यकता र क्रियाशीलतासँग अमिल्दो राज्य व्यवस्थापन प्रत्युत्पादक हुन्छ । संविधानको दूरदृष्टि, मौलिक अधिकार, मानव अधिकार र निर्देशक सिद्धान्त समेतका विषयलाई दृष्टिगत गरी सामयिक विषयमा राज्यको ध्यानाकर्षण गर्न संसद्को सुपरीवेक्षण अनुगमन गर्नु जरुरी छ । यसका साथै दिगो विकास लक्ष्य, स्वास्थ्यको अधिकार, मानव अधिकार राष्ट्रिय कार्ययोजना, मानवअधिकारप्रतिको नेपालको प्रतिवद्धता तथा विश्वव्यापी आवधिक समीक्षा अनुरूप तलबितल नपरोस् भनी चनाखो रहनु पनि उत्तिकै जरूरी छ । साथै राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगको श्रेणी घटुवा गर्न Global Alliance of National Human Rights Institutions -GANHRI_ ले गरेको सिफारिसका सन्दर्भमा हाल कायम रहेको श्रेणी कायम राख्न सरोकारवालासँग सहकार्य गर्ने निर्णय साधारणसभाले गरेको छ । अतः संसदीय-खबरदारी (एबचष्किभलत ध्बतअज)का लागि इन्सेकले आवश्यक पहल लिने गरी कार्ययोजना बनाउने निर्णय साधारणसभाले गरेको छ ।

(राज्यसँगको नागरिक सम्बन्ध) नवनिर्वाचित सरकारलाई जनस्तरबाट उठेका सवालहरू मूलतः जनताको आत्मनिर्भरता, संचेतना, संगठन, नेतृत्व र मर्यादासँग सम्बन्धित छन् भन्ने कुरालाई हेक्का राखेर तदनुरूपका कदम चाल्न यो साधारणसभाले सरोकारवालाको ध्यानाकर्षण गराएको छ । स्वतन्त्र नागरिकको आलोचनात्मक चेतलाई अर्थपूर्ण ढङ्गले अङ्गीकार गर्ने संस्कार अवलम्बन गर्न नसक्दा लोकतान्त्रिक सरकारले बाटो बिराउन सक्छ । अतः स्वतन्त्र नागरिकको सङ्गठन, पेशागत सङ्गठन, वौद्धिक क्षेत्र तथा संवैधानिक निकायहरूलाई स्वतन्त्र निष्पक्ष स्वायत्त तथा जवाफदेही ढंगले कृयाशील हुने वातावरण निर्माण गर्न साधारणसभाले सरकार र संसदको ध्यानाकर्षण गराएको छ ।

(विश्व परिस्थिति) विश्वको रणनीतिक शक्ति सन्तुलन बहुध्रुवीय बन्दै गएको छ। विगतका सम्झौता र मान्यतालाई निहित स्वार्थवश बेवास्ता गर्दा र कमजोर राष्ट्रले बलियाको द्वन्द्वमा सामेल हुने महत्वाकाङ्क्षा राख्दा आज युक्रेनले अन्यायपूर्ण अवस्था भोग्नु परिरहेको छ । उक्त द्वन्द्वको कारण फैलिएको विश्वव्यापी सङ्कटको मार नेपालले समेत भोग्नु परिरहेको छ । ध्रुविकृत हुँदै गएको विश्व परिस्थितिको दुष्प्रभाव अन्तर्राष्ट्रिय सहयोगमा पनि पर्ने अवस्था देखिएको छ। साथै जलवायु परिवर्तनसँग जोडिएको न्यायको सरोकारसम्बन्धी कार्यक्रम

इन्सेकद्वारा प्रतिनिधिसभा र प्रदेशसभा निर्वाचन पर्यवेक्षणको प्रारम्भिक प्रतिवेदन पेश

इन्सेककी अध्यक्ष डा. इन्दिरा श्रेष्ठ नेतृत्वको टोलीले निर्वाचन आयोगका प्रमुख दिनेश थपलियालाई प्रतिनिधिसभा र प्रदेशसभा निर्वाचन २०७९ को पर्यवेक्षणको प्रारम्भिक प्रतिवेदन निर्वाचन भएकै दिन मङ्सिर ४ गते साँझ बुझाइएको छ ।

निर्वाचन सकिएलगत्तै इन्सेकले आयोग परिसरमा पुगेर प्रमुख निर्वाचन आयुक्त थपलियालाई प्रतिवेदन बुझाइएको हो ।

प्रतिवेदनमा काठमाडौँ तथा ललितपुरका धेरैजसो मतदानस्थलमा पत्रकार तथा पर्यवेक्षकलाई अवरोध गरेको पाइएको उल्लेख गरिएको छ ।

प्रतिवेदनमा आयोग र राजनीतिक दलहरूलाई सुझाव समेत दिइएको छ । प्रतिनिधि सभाका लागि २ सय ७५ र र प्रदेश सभाका लागि ५ सय ५० स्थानका लागि देशैभर निर्वाचन भएको हो ।

यो निर्वाचनबाट प्रतिनिधि सभाका लागि प्रत्यक्षमा १ सय ६५ र समानुपातिक प्रणालीबाट १ सय १० जना र प्रदेश सभाका लागि प्रत्यक्षबाट ३ सय ३० र समानुपातिक प्रणालीबाट २ सय २० जना गरी ५ सय ५० जना निर्वाचित हुनेछन् । १५ ओटा मतदानस्थलमा मतदान कार्य स्थगित भएको आयोगले जनाएको छ ।

इन्सेकले अभिलेख गरेको घटना अनुसार हवाइ फायरका ६९ घटना भएका छन् भने विष्फोटका आठ घटना भए । १२ ओटा जिल्लामा ३८ ओटा विष्फोटक पदार्थ फेला परेका थिए ।

'यो निर्वाचन अनुगमनका लागि इन्सेकले देशका सबै जिल्लामा ७ सय ५१ जना पर्यवेक्षक परिचालन गरिएको छ । पर्यवेक्षक तथा जिल्ला प्रतिनिधिबाट प्राप्त तथ्यका आधारमा प्रतिवेदन तयार पारिएको हो ।'-इन्सेककी अध्यक्ष डा. इन्दिरा श्रेष्ठले भन्नु भयो ।

प्रतिवेदन बुझ्दै प्रमुख निर्वाचन आयुक्त थपलियाले मतदाता शिक्षालाई पाठ्यक्रममै समावेश गराउनुपर्ने बताउनु भयो ।

उहाँले २०४८ सालको आम निर्वाचनदेखि नै इन्सेकले आफ्नो संयन्त्रमार्फत सूचना सङ्कलन गरी निर्वाचनकै दिन प्रतिवेदन बुझाउने गरेको भन्दै प्रशंसा गर्नु भयो । उहाँले यसअघि इन्सेकले दिएको सुझाव अनुसार आयोगले आवश्यक सुधार गर्दै आएको बताउनु भयो ।

मानव अधिकार रक्षकका अधिकार रक्षाका लागि एकताको जरूरी

मानव अधिकार रक्षकका अधिकार रक्षाका लागि एकताको जरूरी रहेको इन्सेकका कार्यकारी निर्देशक विजयराज गौतमले बताउनु भएको छ ।

काठमाडौँमा पुस २९ गते इन्सेकले आयोजना गरेको मानव अधिकार रक्षकसम्बन्धी छलफल कार्यक्रममा इन्सेकका कार्यकारी निर्देशले सो कुरा बताउनु भएको हो ।

मानव अधिकार रक्षकको अधिकारका क्षेत्रमा काम गर्ने थुप्रै सङ्गसंस्था र दातृ निकायमध्ये युरोपियन युनियन कार्य समूह पनि एक रहेको बताउँदै कार्यकारी निर्देशक गौतमले सो समूहमा अधिकारकर्मीको सुरक्षाका बारेमा कुरा उठाउने बताउनु भयो ।

उहाँले भन्नु भयो-'आजको छलफलमा उठेका सवालहरू यही माघ २ गते हुने युरोपियन युनियन कार्य समूहको बैठकमा जोडदार ढङ्गले उठाइने छ ।'

सिविनका अध्यक्ष माधव प्रधानले बालबालिकाको यौन हिंसा पीडितलाई सहयोग गरेको आरोपमा धम्की आउने गरेकाले काम गर्न कठिन भएको बताउनु भयो ।

उहाँले राज्य प्रहरी प्रशासन र राजनीतिक दलले पनि पीडितको न्यायको लागि भन्दा पनि पीडकको उन्मुक्तिका लागि दबाब झल्नु परेको उदाहरण समेत प्रस्तुत गर्नु भयो ।

साथै अध्यक्ष प्रधानले सुरक्षित गृहमा पीडितलाई राख्दा समेत संस्था नै असुरक्षित हुने अवस्था सिर्जना भएको बताउनु भयो ।

कार्यक्रममा अधिकारकर्मी भक्त विश्वकर्माले लिङ्ग र जातका आधारमा अझै पनि विभेद कायम रहेको बताउँदै अधिकारकर्मी पनि यस्तो विभेदमा पर्ने गरेको बताउनु भयो ।

अधिकारकर्मी निर्मल उप्रेतीले नागरिक संस्था र सोसँग आबद्ध व्यक्तिहरूको अधिकारका लागि सरकारबाट आवश्यक सहयोग र समन्वयको अभाव रहेको बताउनु भयो ।

निलहिरा समाजका एञ्जल लामाले यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसङ्ख्यकका अधिकारका विषयमा समाज अझै सम्वेदनशील हुन नसकेको गुनासो गर्नु भयो ।

अधिकारकर्मी टिका दाहालले अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको अधिकारका लागि सबै पक्ष सँगसँगै अघि बढ्नु पर्नेमा जोड दिनु भयो । यसअघि गरिएका छलफलमा ककसका आवाज समेटियो सो आधारमा निश्कर्ष पनि प्रभावित हुने उहाँले बताउनु भयो ।

अधिवक्ता लक्ष्मी कार्कीले मधेस प्रदेशमा यौन हिंसाका घटना मात्र हैन मान्छे नै बेपत्ता बनाउने अवस्थाले काम गर्न नसकिने राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगका प्रमुखले नै गुनासो गरेको अनुभव राख्नु भयो ।

माइती नेपालकी उमा तामाङले भन्नु भयो-'नेपाल सरकारले संरक्षणमा राख्न पठाएका पीडितमा पनि समस्या आएको हुन्छ । यसमा हामी आफूलाई पर्दा मात्र कुरा उठाउने तर अरूका कुरा नउठाउँदा समस्या आएको छ ।'

एट्विनकी करुणा महर्जनले पीडितको न्यायको लागि अझै पैरवी गर्न नसकिएको बताउँदै मानव अधिकार रक्षकको एकतामा जोड दिनु भयो ।

द्वन्द्व पीडितका सवालहरुको प्रतिनिधित्व गर्दै लक्ष्मी पोखरेलले सङ्क्रमणकालीन न्यायको प्रक्रिया जहिले पनि सरकार परिवर्तन हुने वित्तिकै फेरी सुरुबाट थालनी हुँदा टुङ्गोमा पुग्न सकेको छैन ।

जहाँ पुगेर प्रक्रिया रोकिएको छ सोही अवस्थाबाट काम सुरु हुने हो भने पीडितले समयमै न्याय प्राप्त गर्न सम्भव छ । नभए त यो अनन्तसम्म लम्बिरहेने गुनासो गर्नु भयो ।

द्वन्द्व पीडित एवम् सो समाजका अगुवा सुमन अधिकारीले मानव अधिकार रक्षकले आफ्नो मात्रै नभएर अन्य समुदाय र क्षेत्रका व्यक्तिका अधिकारका बारेमा बोल्नु पर्नेमा जोड दिनु भयो ।

उहाँले सङ्क्रमणकालीन न्यायको प्रक्रिया टुङ्गोमा पुऱ्याउन राजनीतिक दलको अरुचीसँगै नागरिक सँस्थासमेत विभाजित हुने गरेको टिप्पणी गर्नु भयो ।

सङ्क्रमणकालीन न्यायको प्रक्रिया टुङ्ग्याउने भन्दा पनि प्रक्रियामा नै अल्मल्याउने राजनीतिक नेतृत्वको स्वार्थमा अधिकारकर्मीसमेत रुमलिलिने गरेको उहाँको आरोप छ ।

फौजदारी कार्यविधि संहिता २०७४ को संशोधन अध्यादेश फिर्ता लिन इन्सेकको आग्रह

इन्सेककी अध्यक्ष डा. इन्दिरा श्रेष्ठ नेतृत्वको टोलीले निर्वाचन आयोगका प्रमुख दिनेश थपलियालाई प्रतिनिधिसभा र प्रदेशसभा निर्वाचन २०७९ को पर्यवेक्षणको प्रारम्भिक प्रतिवेदन निर्वाचन भएकै दिन मङ्सिर ४ गते साँझ बुझाइएको छ ।

निर्वाचन सकिएलगत्तै इन्सेकले आयोग परिसरमा पुगेर प्रमुख निर्वाचन आयुक्त थपलियालाई प्रतिवेदन बुझाइएको हो ।

प्रतिवेदनमा काठमाडौं तथा ललितपुरका धेरैजसो मतदानस्थलमा पत्रकार तथा पर्यवेक्षकलाई अवरोध गरेको पाइएको उल्लेख गरिएको छ ।

प्रतिवेदनमा आयोग र राजनीतिक दलहरूलाई सुझाव समेत दिइएको छ । प्रतिनिधि सभाका लागि २ सय ७५ र र प्रदेश सभाका लागि ५ सय ५० स्थानका लागि देशैभर निर्वाचन भएको हो ।

यो निर्वाचनबाट प्रतिनिधि सभाका लागि प्रत्यक्षमा १ सय ६५ र समानुपातिक प्रणालीबाट १ सय १० जना र प्रदेश सभाका लागि प्रत्यक्षबाट ३ सय ३० र समानुपातिक प्रणालीबाट २ सय २० जना गरी ५ सय ५० जना निर्वाचित हुनेछन् । १५ ओटा मतदानस्थलमा मतदान कार्य स्थगित भएको आयोगले जनाएको छ ।

इन्सेकले अभिलेख गरेको घटना अनुसार हवाइ फायरका ६९ घटना भएका छन् भने विष्फोटका आठ घटना भए । १२ ओटा जिल्लामा ३८ ओटा विष्फोटक पदार्थ फेला परेका थिए ।

'यो निर्वाचन अनुगमनका लागि इन्सेकले देशका सबै जिल्लामा ७ सय ५१ जना पर्यवेक्षक परिचालन गरिएको छ । पर्यवेक्षक तथा जिल्ला प्रतिनिधिबाट प्राप्त तथ्यका आधारमा प्रतिवेदन तयार पारिएको हो ।'-इन्सेककी अध्यक्ष डा. इन्दिरा श्रेष्ठले भन्नु भयो ।

प्रतिवेदन बुझ्दै प्रमुख निर्वाचन आयुक्त थपलियाले मतदाता शिक्षालाई पाठ्यक्रममै समावेश गराउनुपर्ने बताउनु भयो ।

उहाँले २०४८ सालको आम निर्वाचनदेखि नै इन्सेकले आफ्नो संयन्त्रमार्फत सूचना सङ्कलन गरी निर्वाचनकै दिन प्रतिवेदन बुझाउने गरेको भन्दै प्रशंसा गर्नु भयो । उहाँले यसअघि इन्सेकले दिएको सुझाव अनुसार आयोगले आवश्यक सुधार गर्दै आएको बताउनु भयो ।

प्रदेश १

वार्षिक सम्पादन भेला सम्पन्न

नेपाल मानव अधिकार वर्ष पुस्तक २०२३ प्रकाशनका लागि प्रदेश १ मा वार्षिक सम्पादन भेला सम्पन्न गरिएको छ ।

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) प्रदेश १, कार्यालयको आयोजनामा ०७९ पुस ८ र ९ गते प्रदेश १, मा वार्षिक सम्पादन भेला सम्पन्न गरिएको हो ।

नेपाल मानव अधिकार वर्ष पुस्तक २०२३ प्रकाशनका लागि प्रदेश १, मातहतका १४ जिल्लामा सन् २०२२ को जनवरीदेखि नोभेम्वर १५ सम्म इन्सेकले अभिलेख गरेका मानव अधिकार उल्लङ्घन तथा ज्यादतीका घटनामा पुष्टि, पुनपुष्टि र परीक्षणका लागि वार्षिक सम्पादन भेला आयोजना गरिएको इन्सेक प्रदेश १,संयोजक सोमराज थापाले बताउनु भयो ।

इन्सेकले स्न १९९२ देखि हरेक वर्ष नेपाल मानव अधिकार वर्ष पुस्तक प्रकाशन गर्दै आएको छ ।

सम्पादन भेला उद्घाटन सत्रमा इन्सेक अनलाइन सम्पादक तथा नेपाल मानव अधिकार वर्ष पुस्तक २०२३ सम्पादनका केन्द्रीय कार्यालयको सम्पादन मण्डलका रमेशप्रसाद तिम्ल्सिनाले वर्ष पुस्तकका लागि जिल्लामा इन्सेक प्रतिनिधिले अभिलेखीकरण गरेका मानव अधिकार उल्लङ्घन तथा ज्यादतीका घटनामा वास्तविकता पुष्टिका लागि वार्षिक सम्पादन भेला आयोजना गरिएको बताउनु भयो ।

सम्पादन मण्डलका गोविन्द त्रिपाठीले वर्ष पुस्तकमा प्रकाशन हुने मानव अधिकार उल्लङ्घन तथा ज्यादतीका घटनाले दीर्घकालसम्म प्रभाव पार्ने भएकाले त्यसको पुष्टि एवम् पुर्नपुष्टिका लागि भेला आयोजना गरिएको बताउनु भयो । उहाँले घटना सम्पादनका वेला तिथिमिति, राज्यपक्षबाट भएका सम्झौता र जिम्मेवारीलगायतका विषयमा मिहिन ढङ्गले अध्ययन गरी घटना उपर छानविन गरिने बताउनु भयो ।

इन्सेक प्रदेश १, कार्यालयका प्रलेख अधिकृत पुण्य अधिकारीले इन्सेकले सन् २०२२ को जनवरीदेखि हालसम्म अभिलेखीकरण गरिएका घटनामा अदालतबाट हुने न्याय सम्पादन, सुगम तथा निश्पक्ष न्यायिक अधिकारका विषयमा छलफल तथा निश्कर्षका लागि वार्षिक सम्पादन भेला आयोजना गरिएको बताउनु भयो ।

नेपाल मानव अधिकार वर्ष पुस्तक २०२३ का लागि वार्षिक सम्पादन भेला प्रदेश १ हुँदै सात ओटै प्रदेशमा सम्पन्न हुनेछ ।

वार्षिक सम्पादन भेलामा प्रदेश १ का १४ जिल्लाका प्रतिनिधि, इन्सेक प्रदेश

मधेश प्रदेश

इन्सेकको वार्षिक सम्पादन भेला सम्पन्न

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र इन्सेक मधेस प्रदेशको आयोजनामा नेपाल मानव अधिकार वर्ष पुस्तक २०२३ प्रकाशन पूर्व पुस १२ गते मधेस प्रदेशको धनुषामा वार्षिक सम्पादन भेला सम्पन्न गरिएको छ ।

नेपाल मानव अधिकार वर्ष पुस्तक २०२३ प्रकाशनका लागि मधेस प्रदेशका ८ ओटा जिल्ला प्रतिनिधीहरुको सहभागितामा आयोजित वार्षिक सम्पादन भेलाले २०२२ को जनवरीदेखि डिसेम्बरको हालसम्म इन्सेक जिल्ला प्रतिनिधीहरुले अभिलेख गरेका मानवअधिकार उल्लघंनका घटनाहरुलाई वर्ष पुस्तकमा प्रकाशनपूर्व सम्पादन गर्ने, घटनाको पुष्टि, पुर्नपुष्टि र परीक्षण गरिएको इन्सेक मधेश प्रदेश संयोजक राजु पासवानले बताउनुभयो ।

इन्सेकले सन् १९९२ देखि हरेक वर्ष नेपाल मानव अधिकार वर्ष पुस्तक प्रकाशन गर्दै आएको छ । सन् २०२२ का घटना नेपाल मानवअधिकार वर्ष पुस्तक २०२३ मा ३१ औं संस्करणको रुपमा छापिनेछ ।

सम्पादन भेला उद्घाटन सत्रमा इन्सेक अनलाइन सम्पादक तथा नेपाल मानव अधिकार वर्ष पुस्तक २०२३ सम्पादनका केन्द्रीय कार्यालयको सम्पादन मण्डलका रमेशप्रसाद तिम्ल्सिनाले वर्ष पुस्तकका लागि जिल्लामा इन्सेक प्रतिनिधिले अभिलेखीकरण गरेका मानव अधिकार उल्लङ्घन तथा ज्यादतीका घटनामा वास्तविकता पुष्टिका लागि वार्षिक सम्पादन भेला आयोजना गरिएको बताउनु भयो ।

सम्पादन मण्डलका गोविन्द त्रिपाठीले वर्ष पुस्तकमा प्रकाशन हुने मानव अधिकार उल्लङ्घन तथा ज्यादतीका घटनाले दीर्घकालसम्म प्रभाव पार्ने भएकाले त्यसको पुष्टि एवम् पुर्नपुष्टिका लागि भेला आयोजना गरिएको बताउनु भयो । उहाँले घटना सम्पादनका बेला तिथिमिति, राज्यपक्षबाट भएका सम्झौता र जिम्मेवारीलगायतका विषयमा मिहिन ढङ्गले अध्ययन गरी घटना उपर छानविन गरिने बताउनु भयो ।

मिथिलाका बालअधिकार सचेतना समुहलाई दुई दिने क्षमता अभिवृद्धि तालिम

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) को आयोजनामा मिथिला नपा-२ नक्टाझिजस्थित श्री जनता माध्यमिक विद्यालय नक्टाझिजमा ०७९ पुस १६ गते बाल अधिकार चेतना समूहका सदस्यहरूका लागि मानव अधिकारसम्बन्धी दुई दिने तालिम सम्पन्न गरिएको छ ।

मिथिला नगरपालिकामा इन्सेकद्धारा सञ्चालित मानवअधिकार शिक्षा कार्यक्रम तथा तालिममा जनता माध्यमिक विद्यालय नक्टाझिज र महेन्द्र माध्यमिक विद्यालय ढल्केवरका ५० जना विद्यार्थीहरुको सहभागिता रहेको थियो ।

तालिममा सहभागि सचेतना समुहका विद्यार्थीहरुलाई मानव अधिकार, बाल अधिकार र बालबालिकाको कर्तव्य, सूचनाको हक, नेपालको संविधानमा उल्लेख गरिएका मौलिक हक, बाल भित्तेपत्रिका र मिडिया, स्वास्थ्यलगायतको बारेमा प्रशिक्षण दिइएको इन्सेक मधेश प्रदेशका कार्यक्रम फोकल पर्सन बरुण बस्यालले बताउनुभयो ।

बाल अधिकार सचेतना समुहका विद्यार्थीहरुलाई मानव अधिकारलगायतको सवालमा वकालत गर्न र वकालत गर्दा अपनाउनुपर्ने संयमता र आचारसंहिता लगायतको सवालमा प्रशिक्षण दिएको इन्सेक मधेश प्रदेशका संयोजक राजु पासवानले बताउनुभयो ।

मधेश प्रदेशमा इन्सेक जिल्ला प्रतिनिधिहरुसंगको अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र इन्सेक मधेश प्रदेश जनकपुरधामको आयोजनामा मानव अधिकार उल्लघंनका पीडितहरुको कानुनी प्रक्रिया र न्यायमा पहुँच विषयक जिल्ला प्रतिनिधिहरुसंग अन्तरक्रिया कार्यक्रम पुस ११ गते सम्पन्न गरिएको छ ।

अन्तरक्रिया कार्यक्रममा इन्सेक अनलाइनका सम्पादक रमेश तिम्लिसिनाले तराई क्षेत्रमा घरेलु हिंसा घटना बढी हुने गरेको भएपनि इन्सेक प्रतिनिधीहरुबाट घरेलु हिंसाका घटना अभिलेख कम भएको बताउनुभयो । इन्सेक जिल्ला प्रतिनिधीका लागि वार्षिक ८५ लाख रुपैया खर्च हुने गरेको बताउनुभयो । पछिल्लो पटक इन्सेक प्राविधिक रुपमा अगाडी बढेको छ । जिल्ला प्रतिनिधीहरु समेत प्रविधीमैत्री भई डाटा राख्नेमा अग्रसर हुनुपर्ने बताउनुभयो । घटनाहरुको अभिलेख गरि सकेपछि अपडेट गनुपर्नेमा जिल्ला प्रतिनिधीहरुलाई निर्देशन दिनुभयो ।

कार्यक्रममा इन्सेक मधेश प्रदेशका प्रमुख राजु पासवानले मधेश प्रदेशमा भएका घटनाहरुलाई अविलम्ब घटना फारममा इन्ट्री गर्न निर्देशन दिनुभयो । मधेश प्रदेशमा करिव ५ सय जतिको घटना अभिलेख भएकाले उहाँले मधेश प्रदेशमा भएका घटना र पीडितहरुलाई न्यायमा पहुचका लागि जिल्ला प्रतिनिधिहरु अग्रसर रहेकोमा धन्यवाद दिनुभयो ।

इन्सेक वर्ष पुस्तक सम्पादक गोविन्द त्रिपाठीले मधेश प्रदेशमा घटनाहरुमा कमी हुँदै गएको बताउनुभयो । इन्सेकका लागि सर्वोत्कृष्ट र उत्कृष्ट हुने मधेश प्रदेशकै जिल्ला प्रतिनिधीहरु रहने गरेको बताउनु भयो । जिल्ला प्रतिनिधिहरुलाई सहजताको लागि जिल्ला अदालत, उच्च अदालत, शिक्षा र स्वास्थ्यको डाटा ल्याउनुपर्ने बताउनुभयो । उहाँले समयमै त्रैमासिक रुपमा घटनाको अभिलेख राख्नुपर्नेमा जोड दिनुभयो ।

कार्यक्रममा बारा जिल्ला प्रतिनिधि भोलानाथ पौडलले जिल्लामा ८१ ओटा मानवअधिकार उल्लघंनका घटना भएको बताउनुभयो । जिल्लामा बहुविवाहका घटनाहरु बढी भएको बताउनुभयो । उहाँले जिल्लामा इन्सेकले मानवअधिकार उल्लंघनका घटनाहरुमा न्यायका लागि पहल गरेको बताउनुभयो ।

रौतहट जिल्ला प्रतिनिधि कोपिला तिम्लिसिनाले रौतहटमा ६९ ओटा मानवअधिकार उल्लघंनको घटना भएको बताउनुभयो । बालबालिकाहरु बढी पीडित भएको बताउनुभयो । इन्सेकले रौतहटमा न्यायको लागि १५ ओटा घटनामा पहल गरेको बताउनुभयो ।

महोत्तरी जिल्ला प्रतिनिधि अजय कुमार साहका अनुसार जिल्लामा ६४ ओटा मानवअधिकार उल्लंघनका घटना भएको बताउनुभयो । जिल्लामा हिन्दु र मुस्लिमबीचको साम्प्रदायिक घटना भएको छ । न्यायका लागि ६ ओटा घटनामा इन्सेकले पहल गरेको बताउनुभयो ।

सिरहा जिल्ला प्रतिनिधी दुर्गा परियारका अनुसार जिल्लामा ८१ ओटा मानवअधिकार उल्लघंनका घटना भएको बताउनुभयो । जिल्लामा राज्यपक्षबाट ३ ओटा घटना भएको छ भने गैर राज्यपक्षबाट १७ ओटा घटना भएको छ । जसमा महिला र बालबालिका बढी पीडित भएको बताउनुभयो ।

धनुषा जिल्ला प्रतिनिधि दिपेन्द्र प्रसाद सिंहका अनुसार जिल्लामा ५७ ओटा मानवअधिकार उल्लघनका घटना भएको बताउनुभयो । जिल्लामा बलात्कारका घटना १० ओटा र हत्याका १२ ओटा घटना भएको बताउनुभयो । जिल्लामा पारिवारका सदस्यबाटै महिला हत्याका घटना बृद्धि भएको छ ।

सलार्ही जिल्ला प्रतिनिधी बुधन साहका अनुसार जिल्लामा ५६ ओटा मानवअधिकार उल्लघनका घटना भएको बताउनुभयो । जिल्लामा बलात्कारका घटना ७ ओटा र हत्याका ७ ओटा घटना भएको बताउनुभयो । बोक्सीको घटना २ ओटा भएको छ ।

सप्तरी जिल्ला प्रतिनिधि मनोहर पोखरलेका अनुसार जिल्लामा ८५ ओटा मानवअधिकार उल्लघनका घटना भएको बताउनुभयो । जिल्लामा बालिका बलात्कारका घटना बढी भएको बताउनुभयो । इन्सेकले हामी घटना अभिलेख मात्रै गर्ने कि घटना न्युनिकरणका लागि समेत प्रयास गर्ने हो कि भन्ने प्रश्न छ ।

पर्सा जिल्ला प्रतिनिधि केसी लामिछानेले जिल्लामा मानवअधिकार उल्लघंनका ६४ ओटा घटना भएको बताउनुभयो । उहाँले जिल्लामा बलात्कारका घटनाहरु बढी हुने गरेको जसमा महिला र बालबालिका बढी पीडित रहेको बताउनुभयो ।

समग्रमा मधेश प्रदेशमा मानवअधिकार उल्लघंनका घटनामा कमी नभएको इन्सेक मधेश प्रदेश कार्यालयले जनाएको छ ।

बालअधिकार शिविर तथा क्षमता अभिवृद्धि तालिम सम्पन्न

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक)ले बटेश्वर गापा मा गठन गरेको बालअधिकार समुहका पदाधिकारीहरुलाई दुई दिने बाल अधिकार शिविर तथा क्षमता अभिवृद्धि तालिम मङ्सिर २६ गते सम्पन्न गरेको छ ।

बटेश्वर गापाको सभाहलमा आयोजना गरिएको तालिममा मानवअधिकार शिक्षा कार्यक्रमका लागि श्री शिवशक्ति नमुना माध्यमिक विद्यालय, बटेश्वर र लक्ष्मी माध्यमिक विद्यालय, चित्रपुरमा गठित बालअधिकार समुहका पदाधिकारीहरुको सहभागिता रहेको थियो ।

तालिमको क्रममा सहभागिहरुलाई बालअधिकार समुहले गर्नुपर्ने काम, कर्तव्य र अधिकार, बालभित्ते पत्रकारिता र आचारसंहिता, नेतृत्व तथा क्षमता विकास, सामाजिक समस्या र त्यसको समाधानलगायतको विषयमा तालिम दिइएको हो ।

तालिम समापन कार्यक्रममा इन्सेक मधेश प्रदेशका संयोजक राजु पासवानले समग्र रुपमा मानवअधिकारको रक्षार्थ र बालअधिकारको क्षेत्राधिकार भित्र रहेर आफना काम, कर्तव्य गर्न विद्यार्थीहरुलाई आग्रह गर्नुभयो । उहाँले समाजमा व्याप्त सामाजिक, सांस्कृतिक तथा लैगिंक कुरुति र हिंसा, बालविवाह, दहेज प्रथालगायतको सवालमा न्युनिकरणका लागि पालिकासंग समेत समन्वय गरि बालअधिकार समुहले कार्यक्रम गर्नुपर्नेमा जोड दिनुभयो ।

मानवअधिकार निगरानी समुहका अध्यक्ष सुरज महतोले मानवअधिकारको रक्षा र बालअधिकारको संरक्षण, सम्वर्द्धनका लागि आफुहरुको अभियानमा जनप्रतिनिधीहरुको समेत साथ र सहयोगको अपेक्षा गर्नुभयो । तालिममा सहभागि ५० जनालाई प्रमाणपत्र समेत प्रदान गरिएको छ ।

बागमती प्रदेश

बाल अधिकार समूहका सदस्यहरूका लागि दुई दिने क्षमता अभिवृद्धि तालिम सम्पन्न

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) बागमती प्रदेश कार्यालय, हेटौँडाको आयोजनामा बाल अधिकार समूहका सदस्यहरूको लागि दुई दिने क्षमता अभिवृद्धि तालिम ०७९ पुस २० गते चितवनको कालिका नगरपालिका वडा न. ९ स्थित शक्तिखोरमा सम्पन्नभयो ।

श्री राष्ट्रिय मावि मझवाङ र श्री चतुर्रमूखी मावि शक्तिखोरका बाल अधिकार समूहमा आवद्धभएका बालबालिकाहरूलाई बाल अधिकारको ऐतिहासिक पृष्ठभूमि, नेपालको संविधानले बाल अधिकारको लागि गरेको व्यवस्था तथा बाल बालिकासम्बन्धी ऐन, यौन दुर्व्यवहार र त्यस विरुद्धको कानुनी उपचारको प्रकृया, नेतृत्व विकास, बाल अधिकार चेतना समूहको कार्य योजना लगायतका विषयमा सामूहिक रूपमा तालिम दिइएको थियो ।

कार्यक्रममा इन्सक बाग्मती प्रदेश कार्यालय हेटौँडाका प्रदेश संयोजक गणेश भण्डारीले इन्सेकले मानव अधिकार शिक्षा कार्यक्रम अन्तर्गत विद्यालयमाहरूमा बाल समूह गठन गर्दै बाल बालिकाको क्षमता अधिवृद्धिको लागि तालिमको आयोजना गरेको बताउनु भयो ।

उहाँले कार्यक्रमलले बलबालिकामा नेतृत्व विकास गर्नसक्ने र बालबालिकालाई प्रतिनिधित्व गराएर विद्यालय र समाजमा परिवर्तन ल्याउन सकिने धारणा राख्नु भयो । उहाँले हरेक बालबालिकामा अधिकारसँगै कर्तव्यवोध हुनुपर्ने भन्दै कार्यक्रमको अर्को उद्देश्य बालबालिकामा लुकेर रहेको क्षमतालाई प्रस्फुटन गराउने पनि रहेको बताउनुभयो ।

उहाँले यसको साथै बाल अधिकार भनेको के हो, बालबालिकाको कर्तव्य र दायित्व, कानुनमा व्यवस्था गरिएका बालबालिकाहरूको अधिकार, बाल सहभागिता, बालअधिकारका चारओटा स्तम्भ, आवस्यकतामा आधारित अधिकार र अधिकारमा आधारित अधिकार, बालअधिकारको ऐतिहासिक पृस्टभूमि, बालअधिकार महासन्धि र बाल भित्तेपत्रीकाको बारेमा सहजिकरण गनुभएकोथियो ।

कालिका नगरपालिका वडा न. ९ का वडा अध्यक्ष निलकण्ठ मगरले यस पालिकामा कार्यक्रम लागु गरेकोमा धन्यावद दिंदै यस कार्यक्रममा सहभागी बालबालिकालाई यहाँ सिकेका कुरा आफ्नो विद्यालय र समाजमा सिकाउनेछन् भन्ने कुरामा विस्वस्त रहेको बताउनुभयो ।

चतुर्रमुखी माविका सहायक प्रध्यापक पूर्णहादुर पुरीले बाल अधिकार समूहमा आवद्ध भएका भाइबहिनीहरूले आफ्नो विद्यालयमा र समाजमा भएका समस्याहरू समाधान गर्न सहयोग पुऱ्याउनुको साथै विद्यालयलाई बालमैत्री बनउन सहयोग गर्नेछन् भन्ने धारणा राख्नु भयो ।

राष्ट्रिय माबि मझाङका संरक्षक शिक्षक रामचन्द्र दवाडीले कार्यक्रमले हाम्रो समाजमा सकारात्मक परिवर्तन ल्याउन सहयोग गर्ने कुरा व्यक्त गनुभयो ।

साथै सोही माविका बाल अधिकार समूहका चतुर्रमुखी माविका संरक्षक शिक्षक रितबहादुर भण्डारीले बालबालिकाको विशेष संरक्षणमा आर्थिक विपन्नता भएका बालबालिकाहरूलाई पनि समेट्नुपर्ने बताउनु भयो ।

इन्सेक चितवन जिल्ला प्रतिनिधि दिपेन्द्र अधिकारीले बाल अधिकार, बालसंरक्षण, बालबालिकाको वर्तमान अवस्था, बालअधिकार ऐन २०७५ सम्बन्धी विषयमा सहजिकरण गर्नु भएको थियो । उहाँले हरेक बालबालिकामा फरक क्षमता हुन्छ त्यहि अनुसार अगाडि बढन दिनुपर्ने धारणा राख्नु भयो ।

अधिकारीले देशको सय वर्षको समृद्धि चाहिएको छ भने बच्चामा लगानि गर्नुपर्छ भन्ने मान्यता रहेको स्मरण गर्दै बालबालकामा राज्यको लगानि बढाउनु पर्ने बताउनुभयो ।

उहाँले बालबालिका भनेका कोपिला हुन त्यसैले तिनीहरूलाई शारीरिक, मानसिक, संवेगात्मका, सामाजिक, नैतिक तथा वौद्धिक विषयमा नकारात्मक प्रभाव पर्नबाट बचाउनु पर्ने धारणा राख्नु भएको थियो ।

इन्सेक बागमती प्रदेशका फोकल पर्सन बालुका न्यौपानेले बाल अधिकार संरक्षणमा देखिएका चुनौती, त्यसलाई समाधान गनुपर्ने तौरतरिका, बाल यौन दुर्व्यवहार, बालअधिकार समूहको काम कर्तव्य र बालअधिकार समूहको कार्ययोजनाबको बारेमा सहजिकरण गर्नु भएको थियो ।

मानव अधिकारको अवस्थाबारे सरोकारवालासँगको अन्तरक्रिया सम्पन्न

मकवानपुर जिल्लाको मानव अधिकारका समग्र अवस्थाबारे सरोकारवालासँगको अन्तरक्रिया कार्यक्रम ०७९ पुस १६ गते हेटौंडामा सम्पन्न भएको छ ।

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) बागमती प्रदेश कार्यालयको आयोजनामा भएको कार्यक्रममा मानव अधिकारका क्षेत्रमा क्रियाशिल सङ्घसंस्थाका प्रतिनिधि, नागरिक समाजका अगुवा, अभिवक्ता, सञ्चारकर्मीहरू तथा प्रहरी प्रशासनका प्रतिनिधिहरूबीच जिल्लाको मानव अधिकारको अवस्था तथा मानव अधिकार उल्लङ्घनका घटनाहरू न्युनिकरणका उपायहरूमा छलफल गरिएको हो ।

कार्यक्रममा इन्सेक बागमती प्रदेश कार्यालयका प्रमुख गणेश भण्डारीले इन्सेकले लामो समयदेखि मानव अधिकार रक्षकको अधिकार बारेमा वकालत तथा पैरवी गरिरहेको बताउँदै मानव अधिकारको विषय साझा भएकाले जिल्लामा क्रियाशिल सबै क्षेत्रका मानव अधिकार रक्षकबाट साझा धारणा बनाई न्युनिकरणको लागि अभियान सञ्चालन गर्नुपर्ने बताउनुभयो ।

कार्यक्रममा नेपाल पत्रकार महासङ्घ बागमती प्रदेशका संस्थापक अध्यक्ष प्रताप विष्टले पछिल्लो समय आत्महत्याका घटना बढिरहेकोले आत्महत्या न्युनिकरणको लागि राज्यलाई जवाफदेही बनाउन पहल गर्नपर्नेमा जोड दिनुभयो ।

नेपाल पत्रकार महासङ्घ मकवानपुर शाखाका मणिराज गौतले यो वा त्यो नाममा पत्रकारमाथि हुने आक्रमण मान्य नहने भन्दै पत्रकार महासङ्घमा पत्रकारमाथि आक्रमण भएको घटनाको लिखित सूचना नआएको बताउनु भयो ।

उहाँले पत्रकारलगायत सबै पेशाकर्मीले आचारसंहिताको स्वनियम पालना गर्न सके अवान्छित घटनामा कमी आउने र यसले सुशासन कायम गर्न मद्दत

पुग्ने बताउनु भयो ।

नेपाल बार एसोसिएसन मकवानपुरकी अध्यक्ष अधिवक्ता अप्सरा बस्नेतले पीडितको न्यायका लागि आवश्यक ऐन कानुन बनाउने प्रदेश सरकारले समेत सरोकार निकायसँग समन्वय नगर्नाले कानुन कार्यान्वयनमा समस्या देखिएको बताउनु भयो ।

उहाँले इजालसमा पुगेका कतिपय विषयका बारेमा प्रदेश सरकारले बनाएको कानुनो जानकारी न्यायाधीश र वकिलमा नहुँदा यसले न्यायिक प्रकृयालाई नै असर पुऱ्याएको धारणा राख्नु भयो ।

कानुन निर्माण गर्ने पक्ष र सरोकारवालाबीचमा कानुन मस्यौदाकै क्रममा छलफल गर्न सके त्यो कानुन प्रभावकारी हुनका साथै लागु गर्न पनि सहज हुने अधिवक्ता बस्नेतको धारणा थियो ।

राडो नेपालका दिपेन्द्र पाठकले इन्सेकले मानव अधिकार उल्लङ्घनका घटनामात्रै नभई दण्डहीनताको सवालमा पनि काम गर्न सुझाव दिनुभयो । उहाँले न्यायलयबाट समयमा न्याय निरुपण नहुँदा पीडित झन् पीडित बन्ने अवस्था आएको बताउनु भयो ।

सिविन नेपालका मकवानपुर संयोजक झविन्द्र ज्ञवालीले समाजमा हुने घटनाहरूबाट धेरैजसो बालबालिका पीडित हुने गरेको तथ्याङ्कहरूले देखाउने भएकोले बालबालिकाको अधिकार रक्षाको लागि राज्य बढि जिम्मेवार बन्नुपर्ने बताउनु भयो ।

यसैगरी यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसख्यक समुदायको अधिकारमा कृयाशिल फ्रेन्डस हेटौँडाकी संयोजक किरण थापाले राज्यले दिएको रोजगारीको अधिकारबाट यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसङ्ख्यक समुदाय बञ्चित हुनुपरेको गुनासो गर्नुभयो ।

अधिवक्ता एवम् सञ्चारकर्मी बालकृष्ण अधिकारीले मानव अधिकार रक्षकको रूपमा रहेको पत्रकारहरूनै कुटपिट भएको घटनामा प्रहरीले समयमा कानुनी प्रकृया अघि नबढाउँदा पीडितले न्यायको महशुस गर्न नपाएको दुखेसो व्यक्त गर्नुभयो ।

प्रहरीकहाँ पुगेको पीडितको उजुरीलाई समयमै उजुरी दर्ता नगराउँदा बाह्य हस्तक्षेप बढ्ने र घटना राजनीतिकरण हुने तथा पीडितले न्याय नपाउने जस्ता समस्या हुने बताउनुभयो ।

जिल्ला प्रहरी कार्यालय मकवानपुरका इन्स्पेक्टर चुडाकुमारी खड्काले प्रहरीले घटनाको प्रकृति हेरेर काम गर्नुपर्ने अवस्था भएकाले प्रहरीकहाँ आएका सबैजसो उजुरीहरू दर्ता हुन नसक्ने प्रष्ट पार्नुभयो । इन्सपेक्टर खड्काले प्रहरीले सय अपराधी छुटोस् तर एक निर्दोश नपरोस् भन्ने मान्यताबाट काम गर्नुपरेको बताउनुभयो ।

मानव अधिकार वर्ष पुस्तक २०२३ प्रकाशन पूर्व वार्षिक समीक्षा सम्पन्न

नेपाल मानव अधिकार वर्ष पुस्तक २०२३ प्रकाशन गर्नु अघि जिल्लामा अभिलेख गरिएका मानव अधिकार उल्लङ्घन तगा ज्यादतीका घटनाको हेटौँडामा ०७९ पुस १६ गते पूर्व समीक्षा कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ ।

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक), मकवानपुरको आयोजनामा सन् २०२२ भर जिल्लामा भएका मानव अधिकार उल्लङ्घन तथा ज्यादतीका घटनाको विवरण प्रस्तुत गरी जिल्लाको मानव अधिकारको स्थितिबारे समीक्षा भएको हो । इन्सेकले सन् १९९२ देखि हरेक वर्ष नेपाल मानव अधिकावर्ष पुस्तक प्रकाशन गर्दै आएको छ ।

इन्सेक बागमती प्रदेश कार्यालयका प्रमुख गणेश भण्डारीले मानव अधिकार उल्लङ्घन तथा ज्याततीका घटनामा महिला तथा बढी बालबालिका पीडित हुने गरेको इन्सेक प्रकाशन गर्ने वर्ष पुस्तकका लागि

सङ्कलित घटनाको अभिलेखबाट देखिएको बताउनु भयो ।

यसले कतिपय अवस्थामा कानुनी प्रकृयाबाट न्यायिक उपचार हुने तथा अपराधिक घटनालाई मानव अधिकार उल्लङ्घनका घटनामा जोड्न नहुने सहभागीको गुनासोमा उहाँले राज्यको दायित्व शान्ति सुरक्षाकायम गर्नु भएको र सो को समुचित व्यवस्था नहुँदा नै मानव अधिकार उल्लङ्घनाका घटनामा बालबालिका तथा महिला पीडित हुने गरेको बताउनु भयो ।

समीक्षाका क्रममा मकवानपुर जिल्लामा मानव अधिकार उल्लङ्घन तथा ज्यादतीका ७० ओटा घटनामा राज्यपक्षबाट सात जना र अन्य पक्षबाट ६६ जना पीडित भएको इन्सेक मकवानपुरका प्रतिनिधि पुष्पराज अधिकारीले जानकारी दिनुभयो ।

मानव अधिकार उल्लङ्घन तथा ज्यादतीबाट पीडित हुनेमा ५० जना महिला, २२ जना पुरुष र १ जना लैङ्गिक तथा अल्पसङख्यक रहेका छन् ।

जसमध्ये बाल अधिकार उल्लङ्घनका घटनामा २५ जना बालिका पीडित भएकोमा २१ जना बलात्कार, तीन जना यौन दुर्व्यवहार र एक नवजात शिशु हत्याको घटनामा पीडित भएका छन् ।

इन्सेकको अभिलेखालयमा गतवर्ष सन् २०२१ मा मानव अधिकार उल्लङ्घन तथा ज्यादतीका ७८ ओटा घटनामा ७३ जना महिला र ५ जना पुरुष पीडित भएका थिए । जसमध्ये बाल अधिकारका ३४ ओटा घटनामा २८ जना बलात्कार, पाँच जना यौन दुर्व्यवहार र एक जना बेचबिखनको प्रयासबाट पीडित भएका थिए ।

गत वर्षको तथ्याङ्कसँग यस वर्षको घटना तुलना गर्दा जिल्लामा मानव अधिकार उल्लङ्घन तथा ज्यादतीका घटनामा खासै अन्तर नभएको इन्सेक प्रतिनि अधिकारीले बताउनुभयो ।

कार्यक्रममा सहभागीहरुले जिल्लाको मानव अधिकारको अवस्थाबारे चिन्ता व्यक्त गर्दै घटनाको कारण र निराकरणका उपायबारे खोजी गनुपर्ने बताए ।

कार्यक्रममा अधिवक्ता एवम् सञ्चारकर्मी बालकृष्ण अधिकारीले पीडितको जाहेरी प्रहरीले समयमै दर्ता नगर्दा घटनामा बाह्यहस्तक्षेप बढ्ने र पीडितले उचित न्याय नपाउने बताउनुभयो ।

प्रहरीले आफ्नै प्रतिवदन अनुसार गाँजा खेती न्युनिकरणमा चासो देखाए जस्तै बालविवाहको घटना न्युनीकरणको लागि प्रहरीको कार्यशैलि बदल्नुपर्ने उहाँले सुझाव दिनुभयो ।

सिविन नेपाल मकवानपुरका संयोजक झविन्द्र ज्ञवालीले बालबालिकासम्बन्धी घटनाहरूको स्रोत बाल हेल्पलाइन १०९८ लाई उल्लेख गर्न सुझाव दिनुभयो ।

बाल अधिकार समूहका सदस्यहरूलाई क्षमता अभिवृद्धि तालिम सम्पन्न

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) को आयोजनामा राक्सिराङ गाउँपालिका-३ स्थित सूर्योदय माध्यमिक विद्यालयमा ०७९ पुस ८ गते बाल अधिकार चेतना समूहका सदस्यहरूका लागि मानव अधिकारसम्बन्धी दुई दिने तालिम सम्पन्न भएको छ ।

तालिममा राक्सिराङ गाउँपालिका-३ स्थित सूर्योदय माध्यमिक विद्यालय र राक्सिराङ गाउँ-५ स्थित प्रजा जागृति आधारभूत विद्यालयमा गठित बाल अधिकार चेतना समूहका २९ जना बालबालिकाको सहभागिता रहेको थियो ।

तालिममा बाल अधिकार र बालबालिकाको कर्तव्य, बाल यौन दुर्व् यवहार, मानव अधिकारको ऐतिहासिक पृष्ठभूमी बाल अधिकारसम्बन्धी नेपालको संविधानले गरेको व्यवस्था तथा कानुनी प्रावधान र बाल भित्तेपत्रिका प्रकाशन लगायतका विषयहरूमा सहजीकरण गरिएको इन्सेकका सहजकर्ता सलीना गौतमले जानकारी दिनुभयो ।

गौतमले यस पालिकामा पालिका स्तरीय मानव अधिकार समूह र दुई ओटा विद्यालयमा बाल अधिकार चेतना समूह गठन गरी मानव अधिकार शिक्षा प्रवर्धनका लागि कार्यक्रम सुरु गरिएको जानकारी दिनु भयो ।

तालिममा सञ्चारकर्मी तथा मनहरी एफएमका प्रवन्धक शिवकुमार रिजाल काशी र इन्सेक बागमती प्रदेश कार्यालयकी फोकल पर्सन बालुका न्यौपानेले सहजीकरण गर्नु भएको थियो ।

तालिमको उद्घाटन गर्दै राक्सिराङ गाउँपालिका ३ नं वडाध्यक्ष उत्तम वाइबाले बालबालिकाहरूले बाल अधिकार र मानव अधिकारका बारेमा सानैदेखि बुझ्दै जानुपर्ने आवश्यकता औल्याउँदै त्यो अवसर जुटाइदिएकामा इन्सेकलाई धन्यवाद दिनुभयो ।

कार्यक्रमको उद्घाटन पुस ७ गते सूर्योदय माध्यमिक विद्यालयका प्रधानाध्यापक सीताराम सुवेदीको सभाध्यक्षतामा भएको हो । प्रधानाध्यापक सुवेदीले तालिमले अतिरिक्त ज्ञान र सीप आर्जन हुने हुँदा त्यसलाई व्यवहारमा लागु गर्न तालिमका सहभागी विद्यार्थीलाई आग्रह गर्नु भयो ।

इन्सेकले मानव अधिकार शिक्षा कार्यक्रम अन्तर्गत राक्सिराङ गाउँपालिकामा तीन मानव अधिकार शसक्तिकरणको क्षेत्रमा काम गर्ने फोकल पर्सन न्यौपानेले बताउनु भयो ।

मनहरीमा विद्यार्थीका लागि बाल अधिकार सम्बन्धी दुई दिने तालिम सम्पन्न

मनहरीका विद्यार्थीहरूलाई आयोजित बाल अधिकार सम्बन्धी दई दिने तालिम ०७९ पुस ६ गते सम्पन्न भएको छ ।

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) को आयोजनामा पुस ५ गतेबाट भएको तालिममा मनहरी-४ स्थित पशुपतिनाथ माविका १३ जना, मनहरी-७ को राष्ट्रिय रोटरी माविका १५ जना र एक-एक जना शिक्षक प्रतिनिधी गरि ३० जना सहभागी थिए ।

विद्यालयमा संगठित बाल अधिकार समूहमा आबद्द बालबालिकाहरू सहभागी रहेको तालिममा बाल अधिकार र बाल अधिकार चेतना समूहका लागि क्षमता अभिवृद्धिका लागि तालिम गरिएको इन्सेक बागमती प्रदेशका संयोजक गणेश भण्डारीले बताउनुभयो ।

तालिममा बालबालिकाहरूलाई बाल अधिकारको सामान्य ज्ञान, राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय कानुनी व्यवस्था, नेपालको संबिधानमा उल्लेखित व्यवस्था, बाल अधिकार किन बेग्लै महासंधिका रूपमा आयो जस्ता बिषयमा जानकारी तथा छलफल गराई बाल बालिकालाई सचेतना एवं क्षमता अभिवृद्दि गराईने संयोजक भण्डारीले बताउनुभयो ।

मनहरी र राक्सिराङ गाउँपालिका कार्य क्षेत्र रहेको संस्थाले मानव अधिकारका क्षेत्रमा कार्य गर्दै आईरहेको छ भने पालिकाको प्रत्येक विद्यालयमा बाल अधिकार समूह गठन गरिसकेको इन्सेक सहजकर्ता सलिना गौतमले बताउनुभयो ।

बालबालिकाहरूलाई बाल अधिकार एवम् मानव अधिकारका सवालमा सचेत गराउन सके भावि दिनमा मानव अधिकार र बालअधिकार जस्ता संवेदनशील बिषयमा सचेत नागरिक एवं सभ्य समाज निर्माणमा सहयोग पुग्ने रोटरी माविका सहायक प्रधानाध्यापक तथा संरक्षक शिक्षक सादुराम रिजाले बताउनुभयो ।

इन्सेक बागमती प्रदेशका संयोजक गणेश भण्डारीको अध्यक्षतामा पशुपतिनाथ माविका संरक्षक शिक्षक ईश्वर रिजाल, रोटरी माविका सहायक प्रधानाध्यापक तथा संरक्षक शिक्षक साधुराम रिजाल, रेडियो मनहरीका प्रबन्ध निर्देशक शिब कुमार रिजाल (काशी), इन्सेक फोकल पर्शन बालुका न्यौपाने लगायतको आतिथ्यता रहेको थियो भने स्वागत तथा उद्धेश्य बालुका न्यौपाने र इन्सेकको अभियान सम्बन्धी शिब कुमार रिजालले प्रकाश पार्नु भएको थियो ।

बागमती प्रदेशस्तरिय मानव अधिकारको अवस्थाबारे अन्तरक्रिया सम्पन्न

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) बागमती प्रदेशको आयोजनामा भरतपुरमा ०७९ पुस १४ गते बागमती प्रदेशको मानव अधिकारको अवस्था सम्बन्धमा जिल्ला प्रतिनिधिहरूसँग अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ ।

कार्यक्रममा जिल्ला प्रतिनिधिहरूले जिल्लामा अभिलेख भएको मानव अधिकार उल्लङ्घन तथा ज्यादतीका घटनाको अवस्था तथा निर्वाचनमा भएका निर्वाचन आचारसंहिता उल्लङ्घनका घटना बारे उल्लेख गरेका थिए ।

कार्यक्रममा इन्सेक दोलखा प्रतिनिधि उद्धव पोखरेलले जिल्लामा २७ ओटा मानव अधिकार उल्लङ्घन तथा ज्यादतिका घटनाको अभिलेख गरिएको बताउनु भयो ।

उहाँले प्रतिनिधि तथा प्रदेश सभाको मङ्सिर ४ गतेको मतदानमा चार ओटा मतदान स्थलका १० ओटा मतदान केन्द्रमा सत्ता गठबन्धन पक्षबाट बुथ कब्जा भएको भन्दै नेकपा एमालेले जिल्ला निर्वाचन कार्यालयमा उजुरी दिएकोमा निर्वाचन कार्यालयले मङ्सिर १५ गते पुन मतदान गराएको बताउनु भयो ।

पोखरेलले विगतका निर्वाचनहरूमा पनि शक्ति र पहुँचका आधारमा मतदान

केन्द्र कब्जा हुने हुँदा जनताले स्वतन्त्र र निष्पक्ष भएर आफूले मतदाधिकार प्रयोग गर्न नपाउने गरेको समेत उल्लेख गर्नु भयो ।

सिन्धुपाल्चोका जिल्ला प्रतिनिधि नातिबाबु धितालले ४० ओटा घटनाहरू अभिलेखीकरण गरिएको जानकारी दिनुभयो । प्रहरीले हिरासतमा यातना दिएको लगायतका घटना यस वर्ष सार्वजनिक भएको उहाँले बताउनुभयो ।

ज्येष्ठ नागरिकले स्वास्थ्य सेवा नपाएको तथा सम्बन्ध विच्छेद पछि समस्या परेका आश्रित बालबालिकाको अधिकारको विषय पनि समावेश गर्नु पर्ने सुझाव आएको उहाँले बताउनुभयो ।

ललितपुर जिल्ला प्रतिनिधि दीपक घिमिरेले सबैभन्दा धेरै बलात्कारका ४६ ओटा घटना सार्वजनिक भएको जानकारी दिनुभयो ।

यसैगरी बहुविवाह, मानव बेचबिखन, हत्याको प्रयास, बाल यौन दुर्व् यवहार लगायतका घटनाहरू जिल्लामा भएको उहाँले बताउनुभयो ।

काठमाठमाडौं जिल्ला प्रतिनिधि विमल पौडेलले यस वर्ष २ सय ९५ घटना सङ्कलन गरेको बताउनुभयो । त्यस मध्ये ४६ जनाको जेल र हिरासतमा ज्यान गएको उहाँले जानकारी दिनुभयो ।

धादिङ जिल्ला प्रतिनिधि सीताराम अधिकारीले ४१ ओटा घटना सङ्कलन भएकोमा बलात्कारका घटना धेरै भएको बताउनुभयो । यस बाहेक बोक्सीको आरोपका घटना समेत रहेको उहाँले जानकारी दिनुभयो ।

रामेछाप जिल्ला प्रतिनिधि नवराज पथिकले यस वर्ष ४० ओटा घटना सङ्कलन भएकोमा २२ ओटा बलात्कार र बलात्कार प्रयासका घटना भएको बताउनुभयो ।

बोक्सीको आरोपमा हत्या तथा दलित बालिकालाई बाँधेर यातना दिने जस्ता जघन्य घटना समेत यस वर्ष भएका उहाँले बताउनुभयो ।

सिन्धुली जिल्ला प्रतिनिधि नविनबाबु अधिकारीले पनि जिल्लामा बलात्कार

र घरेलु हिंसाकै घटना बढी भएको बताउनुभयो । उहाँले यस वर्ष ७७ ओटा घटना सङ्कलन भएकोमा अधिकांश महिला हिंसाकै घटना भएको बताउनुभयो ।

नुवाकोटका जिल्ला प्रतिनिधि नवदीप श्रेष्ठले जिल्लामा यस वर्ष सबैभन्दा बढी बलात्कारका १५ ओटा, बलात्कार प्रयासका ६ ओटा हत्याका सात ओटा, बहुविवाहका चार ओटा लगायतका घटना सङ्कलन भएका जानकारी दिनुभयो ।

भक्तपुरका जिल्ल प्रतिनिधि रमेश गिरीले ६५ ओटा घटना सङ्कलन भएकोमा ५१ ओटा बलात्कारकै घटना भएको बताउनुभयो । यस वर्ष महिला हिंसाका घटना अधिक देखिएको उहाँले बताउनुभयो ।

काभ्रे जिल्ला प्रतिनिधि हिरामान तामाङले समग्र जिल्लाका मानव अधिकार अवस्था बारे जानकारी दिँदै समग्रमा महिला हिंसाकै घटना बढी भएको बताउनुभयो ।

चितवन जिल्ला प्रतिनिधि दीपेन्द्र अधिकारीले जिल्लामा यस वर्ष कूल १ सय ६१ घटना सङ्कलन गरिएको जानकारी दिनुभयो ।

जसमा यौनजन्य हिंसाकै घटना बढी रहेको उहाँले बताउनुभयो । छात्राहरू माथि यौन दुर्व्यवहार भएका घटना धेरै आएको उहाँले जानकारी दिनुभयो । यस्ता कतिपय घटना अहिले पनि अनुसन्धानकै प्रक्रियामा रहेका उहाँले बताउनुभयो ।

रसुवा जिल्ला प्रतिनिधि हेमनाथ खतिवडाले यस वर्ष १४ ओटा घटना सङ्कलन गरिएको बताउनुभयो । मङ्सिर ४ मा सम्पन्न प्रतिनिधि सभा तथा प्रदेश सभा निर्वाचन विगतका निर्वाचनको भन्दा शान्तिपूर्ण रूपमा सम्पन्न भएको उहाँले बताउनुभयो । तथापि आचारसंहिताको पालनामा भने राजनीतिक दल र उम्मेदवारले अझै ध्यान नदिएका उहाँले बताउनुभयो । सो जिल्लामा पनि महिला हिंसाकै घटना बढी रहेका उहाँले बताउनुभयो ।

मकवानपुर जिल्ला प्रतिनिधि पुष्पराज अधिकारी यस वर्ष ६७ ओटा घटना सङ्कलन गरिएको जानकारी दिनुभयो । मकवानपुरमा पनि बलात्कारकै घटना बढी रहेका उहाँले बताउनुभयो । जसमा बालबालिका समेत पीडित रहेका उहाँले तथ्याङ्क प्रस्तुत गर्नुभयो ।

साथै नेपाल मानव अधिकार वर्ष पुस्तक २०२३ प्रकाशन पूर्वको दुई दिने सम्पादन भेला पनि पुस १४ गते बाटै सुरु भएको छ ।

कार्यक्रममा उपस्थित बागमती प्रदेशका जिल्ला प्रतिनिधिहरूले आआफ्ना जिल्लामा अभिलेख गरिएका मानव अधिकार उल्लङ्घनका घटनाको फ्लोअप सहितको सम्पादन कार्य गरिने इन्सेक बागमती प्रदेश संयोजक गणेश भण्डारीले बताउनु भयो ।

कार्यक्रममा इन्सेक अनलाइनका सम्पादक रमेशप्रसाद तिमल्सिनाले इन्सेक वर्ष पुस्तक मानव अधिकार अभिलेख भएकाले मानवअधिकार उल्लङ्घनका घटनालाई जिम्मेवारका साथ टिपोट गर्नुपर्ने बताउनुभयो ।

नेपाल मानव अधिकार वर्ष पुस्तक-२०२३ प्रकाशन पूर्व वार्षिक समीक्षा सम्पन्न

चितवनमा पछिल्लो समय बढ्दो क्रममा महिला हिंसाका घटना भएको भन्दै अधिकारकर्मीहरूले चिन्ता व्यक्त गरेका छन् ।

इन्सेक चितवनले ०७९ पुस १२ गते भरतपुरमा आयोजना गरेको वर्ष २०२३ पूर्व समीक्षा कार्यक्रममा बोल्दै उनीहरूले चिन्ता व्यक्त गरेका हुन् ।कार्यक्रममा बोल्दै प्रमुख अतिथि जिल्ला प्रहरी कार्यालय डिएसपी विजयराज पण्डितले गम्भीर प्रकृतिका मानव अधिकार उल्लङ्घनका घटनामा प्रहरीले संवेदनशील भई अनुसन्धान गर्ने गरेको बताउनुभयो । नेपाल पत्रकार महासङ्घ चितवनका अध्यक्ष नारायण अधिकारीले मानव अधिकारका विषयमा समाचार लेख्दा पत्रकारहरूले आवश्यक ध्यान पुऱ्याउनु पर्ने बताए ।

अधिवक्ता मुकुन्द दाहालले मानव अधिकारको विषयलाई राज्य र गैरराज्य पक्षले गम्भीरताका साथ नलिँदा जघन्य अपराधका घटनाहरू बढिरहेको बताउनु भयो ।

पत्रकार प्रतिमा सिलवालले महिलाहरू कुनै न कुनै रूपमा घरभित्र र बाहिर असुरक्षित रहेको भन्दै राज्यले अभिभावकीय भूमिका निर्वाह गर्नुपर्ने बताउनुभयो ।

कार्यक्रममा सन् २०२२ मा भएका मानव अधिकार उल्लङ्घनका घटनाबारे जानकारी गराइएको थियो ।

इन्सेक चितवन प्रतिनिधि दिपेन्द्र अधिकारीका अनुसार यस अवधिमा महिला बलात्कार घटना १५, महिला बलात्कार प्रयास ११, बालिका बलात्कार घटना ५१, , हत्या सात, बाल यौन दुर्व्यवहार २७ घटना, आत्महत्या दुरुत्साहनका नौ, मानव बचबिखनका पाँच, बालक अपहरणका दुई गरी कुल १ सय ६१ घटना चितवनमा भएका छन् । सन् २०२१ मा यस्ता घटना संख्या जम्मा ९२

गण्डकी प्रदेश

मानव अधिकार वर्ष पुस्तक वार्षिक सम्पादन भेला सम्पन्न

नेपाल मानव अधिकार वर्ष पुस्तक-२०२३ को वार्षिक सम्पादन भेला पुस १८ गते पोखरामा सम्पन्न भएको छ ।

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) गण्डकी प्रदेशको आयोजनामा पुस १७ र १८ गते चलेको भेलामा सन् २०२२ मा भएका मानव अधिकार उल्लङ्घनका घटनाका विषयमा छलफल भएको थियो ।

सम्पादन भेलामा गण्डकी प्रदेशका इन्सेक जिल्ला प्रतिनिधिहरूले जिल्लाको मानव अधिकारको अवस्था र चुनौतीका विषयमा जानकारी गराउदै जिल्लामा अभिलेख गरिएका घटनाहरूको बारेमा प्रस्तुति गर्नुभएको थियो ।

कार्यक्रममा इन्सेक गण्डकी प्रदेशका संयोजक शिव खकुरेलले छलफल र अन्तरक्रियाले कामलाई सहज बनाउने बताउनु भयो । पछिल्लो समय महिला हिंसाका घटनामा वृद्धि भएपनि सबै घटना बाहिर आउन नसकेको उहाँको भनाइ थियो ।

कार्यक्रममा इन्सेक अनलाइनका सम्पादक रमेशप्रसाद तिमल्सिना र गोविन्द त्रिपाठीले वर्ष पुस्तकमा समावेश गरिने घटनाहरूको पुष्टि र पुर्नपुष्टिको बारेमा सहजीकरण गर्नुभएको थियो ।

इन्सेक गण्डकीद्वारा जिल्ला प्रतिनिधिहरूसँग अन्तरक्रिया

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) गण्डकीले जिल्ला प्रतिनिधिहरूसँग पुस १७ गते पोखरामा अन्तरक्रिया गरेको छ ।

'मानव अधिकार उल्लङ्घनका पीडितहरूको कानुनी प्रक्रिया र न्यायमा पहुँच' विषयक अन्तरक्रियामा जिल्ला प्रतिनिधिहरूले आ-आफ्नो जिल्लाको मानव अधिकारको अवस्थाको बारेमा जानकारी गराएका थिए ।

इन्सेक गण्डकी प्रदेशका संयोजक शिव खकुरेलले संस्थाले सन् १९९२ देखि नै नेपाल मानव अधिकार वर्ष पुस्तक प्रकाशन गर्दै आएको बताउनु भयो ।

उहाँले शिक्षा, स्वास्थ्य, वातावरण र खाद्य अधिकारका विषयमा पनि कलम चलाउन जिल्ला प्रतिनिधिहरूलाई आग्रह गर्नु भयो ।

ज्येष्ठ नागरिक ऐन २०६३ ले ज्येष्ठ नागरिकहरूलाई अधिकार प्रत्यायोजन गरेपनि उनीहरू अधिकार उपभोग गर्नबाट वञ्चित रहेको उहाँको भनाइ थियो ।

मानव अधिकारसम्बन्धी दुई दिने तालिम सम्पन्न

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) केन्द्रीय कार्यालय र लोकतन्त्रका लागि महिला (डब्लुपीडी नेपाल) को सहकार्य र क्यानडा सरकारको सहयोगमा आयोजना गरिएको मानव अधिकारसम्बन्धी दुई दिने तालिम पोखरामा पुस १६ गते सम्पन्न गरिएको छ ।

आर्थिक तथा सामाजिक विकास मार्फत महिला सशक्तिकरण कार्यक्रम अन्तर्गत नुवाकोट र मकवानपुरमा कार्यरत स्थानीय साझेदार संस्थाका पदाधिकारीहरूका लागि सो तालिम आयोजना गरिएको हो ।

कार्यक्रममा बोल्दै गण्डकी प्रदेशका शिक्षा, संस्कृति, विज्ञान प्रविधि तथा सामाजिक विकास मन्त्री मेखलाल श्रेष्ठले

महिलाहरूलाई सक्षम र सचेत बनाउन यस्ता तालिहरू प्रभावकारी हुने बताउनु भयो ।

उहाँले महिलाहरूलाई सीप सिकाइ र श्रमलाई उत्पादनसँग जोड्दै व्यवसायीकरण गर्न सकेमात्र महिलाहरु आर्थिक रूपले सक्षम हुने बताउनु भयो । आफूहरु सदैव मानव अधिकारको पक्षमा रहेको उहाँको भनाइ थियो ।

जिल्ला अदालत बागलुङका न्यायाधीश डा. दिवाकर भट्टले आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक अधिकारको

उल्लङ्घनमा न्यायिक उपचार वा न्यायिक निरुपणका विषयमा सहजीकरण गर्दै मानव अधिकार राजनीतिक, र कानुनी विषयसँगै समग्र जीवनको अपरिहार्य विषय भएको बताउनु भयो ।

उहाँले आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक अधिकारका लागि सर्वोच्च अदालतको भूमिका रचनात्मक रहेको बताउनु भयो ।

गण्डकी प्रदेश मुख्यमन्त्री कार्यालयका सचिव मनमाया पङ्गेनीले महिलाहरूको सामाजिक तथा आर्थिक सशक्तिकरणका लागि सरकार र मन्त्रिपरिषद्ले पहल गर्नुपर्नेमा जोड दिनु भयो । महिला हिंसा न्यूनीकरणका लागि घरघरबाट अभियान सञ्चालन गर्नुपर्ने उहाँको भनाइ थियो ।

कार्यक्रममा इन्सेक गण्डकी प्रदेशका संयोजक शिव खकुरेलले मानव अधिकारसम्बन्धी यस्ता तालिमले महिलाहरूलाई अझ बढी सबल र सशक्त बनाउन महत्वपूर्ण भुमिका निर्वाह गर्ने बताउँदै तालिममा सिकेका कुराहरूलाई पूर्णरुपले व्यवहारमा कार्यान्वयन गर्न समेत सहभागीहरुलाई आग्रह गर्नु भयो ।

कार्यक्रममा जिल्ला समन्वय समिति कास्कीका प्रमख लिलाधर पौडेल, मानव अधिकार आयोगका अधिकृत मोहन काफ्ले, श्रेया बज्राचार्य, इन्सेक केन्द्रीय कार्यालय काठमाडौंका परियोजना अधिकृत कृष्णप्रसाद नेपाल र व्यवस्थापन प्रमुख सुबेच्छा खड्का लगायतले मानव अधिकारका विषयमा धारणा राख्नु भएको थियो ।

मादी गाउँपालिकामा दुई दिने क्षमता अभिवृद्धि तालिम सम्पन्न

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र इन्सेक गण्डकी प्रदेश कार्यालयले कास्कीको मादी गाउँपालिकामा दुई दिने मानवअधिकार समूहका सदस्य र सरोकारवालाहरूको लागि क्षमता अभिवृद्धि तालिम सम्पन्न गरेको छ ।

तालिममा इन्सेका बारेमा जानकारी, मानव अधिकारको अवधारणा, आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक अधिकार, शिक्षा, स्वास्थ्य, वातावरण र जातिय विभेद विरूद्धको अधिकार सम्बन्धी विषय समावेश गरिएको थियो ।

साथै ०७९/०८० मा गाउँपालिकामा के कस्तो नीति तथा कार्यक्रम र कार्यान्वयनको अवस्था रह्यो, समूहकार्य, शिक्षा, स्वास्थ्य, वातावारण र जातिय विभेदको सुधारको लागि कस्तो भूमिका निर्वाह भयो र आगामी रणनीति कस्तो रहेको छ भन्ने विषयमा छलफल गरिएको थियो ।

कार्यक्रमको प्रस्तुतिकरणमा शुशासन र मानवअधिकार, नेतृत्व विकास, न्यायीक समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार, मानवअधिकार समूहको काम तथा आचार संहिता, कार्ययोजना निर्माणको बारेमा छलफल र प्रस्तुति गरिएको थियो ।

कार्यक्रममा गाउँपालिकाका प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत गोपिकृष्ण अर्याल, इन्सेकका कार्यक्रम अधिकृत सवनम शर्मा, सुमन चापागाई, लक्ष्मी कोइराला, सहजकर्ता शुष्मा आचार्यले सहजिकरण गर्नुभयएको थियो ।

लुम्बिनी प्रदेश

नेपालगञ्जमा फोरम थिएटर कार्यशाला सम्पन्न

इन्सेक लुम्बिनी प्रदेश कार्यालय नेपालगञ्जको आयोजनामा फोरम थिएटर कार्यशाला पुस २९ गते नेपालगञ्जमा सम्पन्न भएको छ । तीन दिनसम्म चल्ने उक्त कार्यशालामा लुम्बिनी, कर्णाली र सुदुरपश्चिम प्रदेशका बाल अधिकार चेतना समूहमा आवद्ध बालबालिका रहेका थिए ।

कार्यक्रममा मानव अधिकार शिक्षा विभाग प्रमुख मदन पौडेलले मानव अधिकारका सवाललाई विद्यालय स्तरबाट नै विकृति विषङ्गती न्यूनिकरण तथा सामाजिक रुपान्तरण गर्न फोरम थिएटरको माध्यमबाट सहज हुने भएकोले बालबालिकाहरूका लागि कार्यशाला आयोजना गरिएको बताउनु भयो ।

फोरम थिएटरमा शिक्षा, स्वास्थ्य, वातावरण र लैङ्गिक तथा जातीय विभेदका विकृति विसङ्गति न्यूनिकरण गर्न क्षमता अभिवृद्धि गरी सुशासन कायम गर्न सबै सहभागीहरूलाई सक्रिय सहभागी हुन पौडेलले आग्रह गर्नुभयो ।

इन्सेक लुम्बिनी प्रदेश संयोजक भोला महतले फोरम थिएटरको माध्यमबाट इन्सेकले पहिलो पटक गतिविधि गरिरहेको जानकारी गराउँदै यस विषयमा विस्तृतरुपमा जान्न र बुझ्न जरूरी रहेको बताउनु भयो । संयोजक महतले अधिकारसँगै कर्तव्यलाई पनि जोडेर लैजानु पर्ने धारणा राख्नु भयो ।

फोरम थिएटर कार्यशालाको सहजीकरण मानव अधिकारकर्मी एवम् फोरम थिएटरका विज्ञ शुसिल चौधरी, शिवानी चौधरी र निरज चौधरीले गर्नु भएको थियो ।

मानव अधिकारकर्मीद्वारा बालसुधार गृह, कारागार र हिरासत कक्षको अनुगमन

इन्सेक लुम्विनी प्रदेश कार्यालय नेपालगञ्जको अयोजनामा मानव अधिकारकर्मी द्वारा बालसुधार गृह, कारागार र जिल्ला प्रहरी कार्यालयको हिरासत कक्षको पुस २० गते नुगमन गरेको छ ।

राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगका नेपालगञ्जकी प्रमुख द्वारिका अधिकारी, इन्सेक नेपालगञ्जकी अधिकृत सरस्वती मल्ल, एडभोकेसी फोरम लुम्बिनी प्रदेश संयोजक बसन्त गौतम, नेपालगञ्ज उच्च बारका पुर्व अध्यक्ष बलबहादुर चन्दको संयुक्त टोलीले अनुगमन गरेको हो ।

एक वर्ष नपुगेका कैदी बन्दीलाई जाडोको कपडा नदिने सरकारी नितिका कारण कपडाको समस्या परेको थुनुवाहरूले अनुगमन टोलीलाई बताएका थिए ।

८० जनाको क्षमता रहेको बालसुधार गृहमा २ सय २७ जना बालक रहेका छन । जिल्ला कारागारमा ३ सय ५० जनाको क्षमता रहेकामा ८ सय ४४ कैदी बन्दी रहेको अनुगमनका क्रममा पाइयो ।

बाँकेमा सितलहर चलेसँगै न्यानो कपडा अपुग हुँदा सुधार गृहमा रहेका बालक र कारागारमा रहेका कैदी/बन्दीहरू प्रर्याप्त ओड्ने ओछ्याउने बिस्तरा नहुँदा जाडोमा समस्या भएको अनुगमन टोलीका बसन्त गौतमले बताउनु भयो ।

यसैगरी, जिल्ला प्रहरी कार्यालय बाँकेको हिरासत कक्षमा पनि क्षमता भन्दा बढी ४३ जना थुनुवाहरु रहेका छन् । क्षमता भन्दा बढी हुदा हिरासत कक्ष बाहिर बरण्डामा पनि थुनुवालाई राखिएको पाइयो ।

अनुगमन टोलीले थुना केन्द्रको अवस्था, थुनुवा, कैदी बन्दीको आधारभुत मानव अधिकार उपभोगको अवस्था, उनीहरू उपरको मानवोचित व्यवहार लगायतका बिषयमा चासो राखेको थियो ।

अनुगमन टोलीले पुस १३ गते बालसुधार गृहको भेन्टीलेशनबाट भागेका १९ वर्षीय कृष्ण नगरकोटी, २२ वर्षीय अविनास पुन मगर, २१ वर्षीय पुरन चौधरी र १९ वर्षीय धर्म थापालाई जिल्ला प्रहरी कार्यालय बाँकेमा भेटेको थियो ।

उनीहरुले आफूहरूलाई कोठामा थुनेर राख्ने, कसैलाई भेट्न नदिने र खेल्न, घाम ताप्न नदिने र प्रतिशोधपुर्ण व्यवहार गरेका कारण सुधार गृहबाट भाग्न बाध्य भएको बताएका थिए ।

उक्त घटनाका बारेमा बालसुधार गृहका इन्चार्ज बिमला काउचा मगर र सुरक्षा प्रमुखसँग सोधपुछ गरेको थियो । सोधपुछका क्रममा केही बालकहरूका कारण सुधार गृहको सुरक्षा व्वस्थापनमा समस्या भएको मगरले बताउनु भयो ।

नेपाल मानव अधिकार वर्ष पुस्तक २०२३ वार्षिक सम्पादन तथा मानव अधिकार अवस्था विषयक अन्तरक्रिया

इन्सेक लुम्बिनी प्रदेश कार्यालय नेपालगञ्जको आयोजनामा लुम्बिनी प्रदेशको मानव अधिकारको अवस्था तथा नेपाल मानव अधिकार वर्ष पुस्तक २०२३को वार्षिक सम्पादन भेला नेपालगञ्जमा पुस २० र २१ गते नेपालगञ्जमा सम्पन्न भएको छ ।

कार्यक्रममा इन्सेक लुम्बिनी प्रदेश संयोजक भोला महतले मानव अधिकार उलङ्घनका पीडितहरूको कानुनी प्रक्रिया र न्यायमा पहुँचको अवस्था बारे गहन छलफल हुनुपर्ने र नेपाल मानव अधिकार वर्ष पुस्तक २०२३ सम्पादन सत्यतथ्य हुनुपर्ने बताउनु भयो । न्याय प्रक्रियामा सहयोग भएकाहरूको अभिलेख राख्न जरुरी रहेको बताउनु भयो ।

जिल्ला प्रतिनिधिहरूले संकलन गरेका मानव अधिकार उलङ्घन तथा ज्यादतीका २ हजार घटनाहरू अभिलेख गरेको जानकारी गराएका थिए । जस मध्ये बलात्कार, घरेलु हिंसा, मानव बेचबिखन तथा ओसार पसार ,यौन दुर्व्यवहार र घरेलु हिंसाका घटनाहरू रहेका छन ।

कार्यक्रममा इन्सेक केन्द्रीय कार्यालयका गोविन्द त्रिपाठी र रमेशप्रसाद तिमिल्सिनाले वर्ष पुस्तकमा समावेश गरिने घटनाहरूको पुष्टि र पुनर् पुष्टिको बारेमा सहजीकरण गरेका थिए ।

मानव अधिकार रक्षकहरूको नीतिगत सङ्घषरण हुनु पर्नेमा जोड

इन्सेक र युरोपियन युनियनको आयोजनामा मानव अधिकार रक्षकको वर्तमान अवस्था र चुनौती विषयक पुस ४ गते नेपालगञ्जमा सम्पन्न प्रदेश स्तरीय अन्तरक्रिया कार्यक्रमका सहभागीहरूले मानव अधिकार रक्षकहरूको नीतिगत सङ्घषरण हुनु पर्नेमा जोड दिएका छन् ।

अन्तरक्रिया कार्यक्रमको उद्देश्यमाथि प्रकाश पार्दै इन्सेक लम्बिनी प्रदेश संयोजक भोला महतले मानव अधिकार रक्षकहरूको मानव अधिकार सङ्क्षणमा ठुलो भूमिका रहेको बताउनु भयो ।

संयोजक महतले मानव अधिकार रक्षकको हक हित र सङ्क्षणकालागि मानव अधिकार रक्षक ऐन २०७८ मस्यौदा प्रदेश सरकारलाई बुझाएको बताउनु भयो ।

इन्सेक केन्द्रिय कार्यालयका कृष्ण गौतमले कार्यक्रमको सहजीकरण गर्दै मानव अधिकारको सङ्क्षण, प्रवर्द्धन र मानव अधिकार अभियानमा स्वः स्फुर्तरूममा मानव अधिकारको क्षेत्रमा योगदान पुऱ्याउने व्यक्ति मानव अधिकार रक्षक भएको बताउनु भयो ।

कार्यक्रममा कर्णाली प्रदेश, सुदुरपश्चिम प्रदेश र लुम्बिनी प्रदेशका मानव अधिकार रक्षकहरूको सहभागीता रहेको छ ।

मानव अधिकार समूह र स्थानिय सरोकारवालाहरूको क्षमता अभिवृद्धि तालिम सम्पन्न

इन्सेक लुम्बिनी प्रदेश कार्यालय नेपालगञ्जको आयोजनामा मानव अधिकार समुह र स्थानिय सरोकारवालाहरूको क्षमता अभिवृद्धि तालिम मङसिर २८ गते देखि सुरू भएको छ ।

कार्यक्रमको उद्देश्य बारे प्रकाश पार्दै इन्सेक लुम्बिनी प्रदेश संयोजक भोला महतले मानव अधिकार समूह र स्थानिय सरोकारवालासँगको समन्वय गरि शिक्षा, स्वास्थ्य, वातावारण र लैङ्गिक विभेद सम्बधी साझा बुझाइका लागि तालिमको आयोजना गरिएको बताउनु भयो ।

दुई दिनसम्म सञ्चालन हुने तालिममा मानव अधिकारको अवधारणा र इन्सेक अभियान, आर्थिक, सामाजिक, तथा सांस्कृतिक अधिकार लैङ्गिक हिंसा तथा कानुनी प्रावधान, मौलिक हक र न्यायीक समितिको काम कर्तव्य अधिकारको विषयमा सहजिकरण गरिने कार्यक्रम फोकल पर्सन सरस्वती मल्लले बताउनु भयो ।

तालिममा जानकी गाउँपालिका र खजुरा गाउँपालिकाको मानव अधिकार समूह तथा विषयगत सरोकारवालाहरू, न्यायीक समितिलगायतको सहभागिता रहेको छ ।

कर्णाली प्रदेश

नेपाल मानव अधिकार वर्ष पुस्तक सन् २०२३ को वार्षिक सम्पादन भेला सम्पन्न

नेपाल मानव अधिकार वर्ष पुस्तक सन् २०२३ को वार्षिक सम्पादन भेला सम्पन्न भएको छ । इन्सेक कर्णाली प्रदेश कार्यालय सुर्खेतको आयोजनामा पुस २३ र २४ गते वार्षिक सम्पादन भेला सम्पन्न भएको हो ।

नेपाल मानव अधिकार वर्ष पुस्तक २०२३ सम्पादन सत्यतथ्य हुनुपर्ने इन्सेक कर्णाली प्रदेशका संयोजक नारायण सुवेदीले बताउनु भयो ।

जिल्ला प्रतिनिधिहरूले सङ्कलन गरेका मानव अधिकार उलङ्घन तथा ज्यादतीका ३ सय ९१ घटनाहरू अभिलेख

गरेको इन्सेक कर्णाली प्रदेश कार्यालयले जनाएको छ । जस मध्ये बलात्कार, घरेलु हिंसा, मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार ,यौन दुर्व्यवहार र घरेलु हिंसाका घटनाहरू रहेका छन् ।

दैलेख ६६, डोल्पा १२, हुम्ला ३३, जाजरकोट ४५, जुम्ला २१, कालिकोट २०, मुगु २०, सल्यान ६०, सुर्खेत ७२ र रुकुम पश्चिम ४२ ओटा अभिलेख भएका छन् ।

कार्यक्रममा इन्सेक केन्द्रीय कार्यालयका गोविन्द त्रिपाठी र रमेशप्रसाद तिमल्सिनाले वर्ष पुस्तकमा समावेश गरिने घटनाहरूको पुष्टि र पुर्न पुष्टिको बारेमा सहजीकरण गर्नु भएको थियो ।

स्वास्थ्य, वातावारण र लैङ्गिक विभेद सम्बधी साझा बुझाइका लागि तालिमको आयोजना गरिएको बताउनु भयो ।

दुई दिनसम्म सञ्चालन हुने तालिममा मानव अधिकारको अवधारणा र इन्सेक अभियान ,आर्थिक ,सामाजिक, तथा सांस्कृतिक अधिकार लैङ्गिक हिंसा तथा कानुनी प्रावधान, मौलिक हक र न्यायीक समितिको काम कर्तव्य अधिकारको विषयमा सहजिकरण गरिने कार्यक्रम फोकल पर्सन सरस्वती मल्लले बताउनु भयो ।

तालिममा जानकी गाउँपालिका र खजुरा गाउँपालिकाको मानव अधिकार समूह तथा विषयगत सरोकारवालाहरू, न्यायीक समितिलगायतको सहभागिता रहेको छ

मानव अधिकार अवस्था विषयक अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न

कर्णाली प्रदेशमा मानव अधिकार उल्लङ्घनका पीडितहरूको कानुनी प्रक्रिया र न्यायमा पहुँच विषयक अन्तरक्रिया कार्यक्रम पुस २३ गते सम्पन्न भएको छ। इन्सेक कर्णाली प्रदेश कार्यालय वीरेन्द्रनगर सुर्खेतको आयोजनामा अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न भएको हो ।

कार्यक्रममा इन्सेक कर्णाली प्रदेश संयोजक संयोजक नारायण सुवेदीले मानव अधिकार उलङ्घनका पीडितहरूको कानुनी प्रक्रिया र न्यायमा पहुँचको अवस्था बारे गहन छलफल हुनुपर्ने बताउनु भयो । उहाँले भन्नुभयो पीडितलाई कानुनी प्रक्रिया र न्यायको पहुचमा ल्याउनका लागि इन्सेकले सहयोग गर्दै आएको छ ।

अन्तरक्रिया कार्यक्रममा इन्सेक केन्द्रीय कार्यालयका गोविन्द त्रिपाठी र रमेशप्रसाद तिमल्सिनासहित कर्णाली प्रदेशका इन्सेक जिल्ला प्रतिनिधिहरूको सहभागीता रहेको थियो ।

प्रदेश स्तरीय मानव अधिकार सञ्जाल गठन

कर्णाली प्रदेश स्तरीय मानव अधिकार समूह पुस २१ गते सुर्खेतको पञ्चपुरी नगरपालिकामा गठन गरिएको छ ।

इन्सेक कर्णाली प्रदेशको आयोजनामा दैलेख जिल्लाको दुल्लु नगरपालिका र विन्द्रासैनी नगरपालिका, सुर्खेत जिल्लाको पञ्चपुरी नगरपालिका र बराहताल गाउँपालिकामा गठन गरिएको मानव अधिकार समूहको सहभागीतामा प्रदेश स्तरीय मानव अधिकार सञ्जाल गठन गरिएको हो ।

कर्णाली प्रदेश स्तरीय मानव अधिकार सञ्जालको संयोजकमा पञ्चपुरी नगरपालिकाका मानव अधिकार समूहका सदस्य पदम सार्की मनोनित हुनुभएको छ।

प्रदेश स्तरीय मानव अधिकार समूहमा नौ जना कार्य समिति रहने गरी समिति गठन गरिएको हो ।

दुल्लु नगरपालिकाबाट सुशीला कु योगी र गणेश नेपाली, चामुण्डाविन्द्रासैनी नगरपालिकाबाट हर्क बहादुर सावन र बालीराम जैसी, पञ्चपुरी नगरपालिकाबाट पदम सार्की, इन्द्रा विसी, कल्पना पुन मगर र बराहताल गाउँपालिकाबाट चन्द्रा चर्ती मगर र तिलक मर्साङ्गी मगर गरेर नौ जना प्रदेश स्तरीय मानव अधिकार सञ्जालमा

एक जना संयोजक सहित आठ जना सदस्य रहने गरी मानव अधिकार सञ्जाल गठन भएको हो ।

गठित मानव अधिकार सञ्जालका संयोजक पदम सार्कीको अध्यक्षतामा प्रदेश स्तरीय मानव अधिकार समूहमा रहेका सम्पूर्ण पदाधिकारी हरुले स्वास्थ्य,शिक्षा, वातावरण संरक्षण, जातिय विभेद, लैङ्गिक हिंसामा आएका सवालहरुलाई सूचीकृत गरी आगामी बैठकमा छलफल गरी सम्बन्धित निकायमा माग पेश गर्ने निर्णय गरेको छ ।

मानव अधिकार र सामाजिक न्यायको अभियानमा इन्सेकसँग सहकार्य गर्ने : नगर प्रमुख भण्डारी

मानव अधिकार र सामाजिक न्यायको अभियानमा इन्सेकसँग सहकार्य गर्ने पञ्चपुरी नगरपालिकाका नगरप्रमुख लालबिर भण्डारीले प्रतिबद्धता जनाउनु भएको छ ।

बाल अधिकार समूहका सदस्यका लागि पञ्चपुरी नपामा आयोजित बाल अधिकार शिविरको उदघाटन सत्रमा बोल्दै नगरप्रमुख भण्डारीले उक्त प्रतिबद्धता जनाउनु भएको हो ।

सशस्त्र द्वन्द्व र जनआन्दोलनका समयमा इन्सेक खेलेको भूमिका प्रभावकारी भएको भन्दै नगरप्रमुख भण्डारीले प्रंशसा गर्नु भयो । जनआन्दोलनका समयमा इन्सेकले राज्यले गरेको ज्यादतीका विरुद्ध खबरदारी गरेको भन्दै नगरप्रमुख भण्डारीले शिक्षा, स्वास्थ्य, वातावरण संरक्षण र जातीय विभेद विरुद्धको अभियानले समाजमा सामाजिक न्याय स्थापित हुनेमा जोडदिनु भयो ।

आगामी दिनमा नगरपालिकालाई आवश्यक सुझाव प्रदान गर्न समेत नगरप्रमुख भण्डारीले इन्सेकलाई अनुरोध गर्नु भएको छ । नगरप्रमुख भण्डारीले मानव अधिकार, बालअधिकार, महिला अधिकार, विभेद र वातावरण संरक्षण सम्बन्धित विषयमा समाजका हरेक व्यक्ति सचेत रहनुपर्ने बताउनु भयो ।

सचेतना शिविरमा अधिकारका विषयमा मात्र केन्द्रित नभएर कर्तव्य के हो ? भन्ने विषयमा छलफल चलाउनु पर्ने नगर प्रमुख भण्डारीले सुझाव दिनु भएको छ ।

शिविर उदघाटन सत्रमा इन्सेकका कर्णाली प्रदेश संयोजक नारायण सुवेदीले बाल अधिकार समूहका सदस्यहरूको क्षमता अभिवृद्धि गराई अभियान संचालन गर्न सक्षम बनाउने उद्देश्यले बाल अधिकार सचेतना शिविर संचालन गरिएको बताउनु भयो । समुदायमा रहेको शिक्षा, स्वास्थ्य, वातावरण संरक्षण, महिला अधिकार र जातीय विभेदका विषयमा बाल अधिकार समूहका सदस्यलाई सचेत पार्दै समस्या समाधानका लागि कार्ययोजना बनाउने संयोजक सुवेदीले जानकारी दिनु भयो ।

कार्यक्रममा श्री विद्याज्योती माविका विद्यालय व्यवस्थापन समिति अध्यक्ष लोक बहादुर रावलले इन्सेकले मानव अधिकारका विषयमा समय समयमा सचेत गराउनु पर्ने सुझाव दिनुभयो ।

पञ्चपुरी मानव अधिकार समूहका सदस्य धनरुपा विकले बालबालिका भनेका भोलिका नेतृत्वमा जाने नेतृत्वकर्मी भएकाले बालबालिकामाथि हुने हिंसा न्यूनीकरणमा यस शिविरले सहयोग पुऱ्याउने बताउनुभयो ।

दुई दिनसम्म संचालन हुने शिविरमा इन्सेक अभियान, बाल अधिकारको एतिहासिक विकासक्रम, बाल अधिकार, बालजिम्मेवारी र अभिभावक र शिक्षकको दायित्व, बालबालिका सम्बन्धी ऐन २०४८, लैंगिक हिंसा, महिला तथा विभेद विरुद्धको अधिकार, वातावरण संरक्षण, भित्ते पत्रिका प्रकाशन, कार्ययोजना निर्माण लगायतका विषयमा इन्सेकका प्रदेश संयोजक नारायण सुवेदी, फोकल पर्सन दुर्गा थापा, कार्यक्रम संयोजक किरण पौडेल, प्रद्यानाध्यापक कृष्णप्रसाद सापकोटा लगायतले सहजीकरण गर्नु हुनेछ ।

बाल अधिकार सचेतना शिविर मङ्सिर २७ र २८ गते संचालन हुनेछ । पञ्चपुरी नगरपालिकाको श्री सूर्यप्रकाश मा. वि पलैटे र श्री विद्याज्योति मा. वि बाबियाचौरमा गठन गरिएको बाल अधिकार समूहका २६ जना बालबालिका सचेतना शिविरमा सहभागि भएका छन । शिविरको उदघाटन सत्रमा दुबै विद्यायल व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष र प्रद्यानाध्यापकको समेत उपस्थिति रहेको थियो ।

नेपाल मानव अधिकार वर्ष पुस्तक–२०२३ वार्षिक सम्पादन भेला सम्पन्न

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) सुदूरपश्चिम प्रदेश कार्यालय, धनगढीको आयोजनामा नेपाल मानव अधिकार वर्ष पुस्तक–२०२३ वार्षिक सम्पादन भेला पुस २७ गते धनगढीमा सम्पन्न भएको छ ।

इन्सेक सुदूरपश्चिम प्रदेश संयोजक खडकराज जोशीले इन्सेकद्वारा प्रकाशित नेपाल मानव अधिकार वर्ष पुस्तक विश्वशनिय स्रोतको रुपमा स्थापीत दस्ताबेज भएकाले वर्ष पुस्तकलाई विश्वासनीय बनाउनका लागि घटनाको सत्यतथ्य तथ्याङ्क अद्यावधिक गरी समयमा पठाउन सबै जिल्ला प्रतिनिधिहरुलाई आग्रह गर्नु भयो ।

इन्सेक केन्द्रीय कार्यालयका गोविन्द त्रिपाठीले इन्सेक सुदूरपश्चिम प्रदेश कार्यालय, धनगढीले नौ महिनाको मानव अधिकार स्थिति सूचक प्रकाशन गरिसकेकोले पनि यस पटकको नेपाल मानव अधिकार वर्ष पुस्तकको सम्पादन थप सहज भएकोल आगामी दिनमा पनि मानव अधिकार स्थिति सूचक नियमित रुपमा प्रकाशन गर्न सुझाव दिनु भयो ।

इन्सेक केन्द्रीय कार्यालयका रमेश तिमल्सिनाले मासिक रुपमा जिल्लागत मानव अधिकारको अवस्था विश्लेषण गरी इन्सेक अनलाइनमा प्रकाशन गर्न आवश्यक भएको र मानव अधिकारको संरक्षण र प्रर्वधनका लागि सरोकारवालाहरुलाई नियमित रुपमा खबरदरी गर्न सहज हुने बताउनु भयो ।

इन्सेक सुदूरपश्चिम प्रदेश कार्यालय, धनगढीमा प्रलेख अधिकृत कृष्णबहादुर विश्वकार्माले जिल्लामा मानव अधिकार उल्लङ्घनका घटनाहरुको संकलन गरी अभिलेखिकरण तथा डाटा इन्ट्री गरी मासिक रुपमा प्रदेश कार्यालयमा पठाउनु पर्ने बताउनु भयो ।

सुदूरपश्चिम प्रदेशका नौ ओटै जिल्लाका इन्सेक जिल्ला प्रतिनिधि, इन्सेक केन्द्रीय कार्यालयका प्रतिनिधि र इन्सेक प्रदेश कार्यालयका कर्मचारीको सहभागिता रहेको सम्पादन भेला पुस २६ र २७ गते धनगढीमा आयोजना गरिएको थियो ।

प्रदेशस्तरीय बाल चेतना समुह सञ्जाल गठन

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) सुदूरपश्चिम प्रदेश कार्यालय, धनगढीको आयोजनामा पुस २६ गते सुदूरपश्चिम प्रदेशस्तरीय बाल चेतना समुह सञ्जाल गठन गरिएको छ ।

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द, (इन्सेक) सुदूरपश्चिम प्रदेश संयोजक खडकराज जोशीले नीतिगत रुपमा

बाल अधिकार संरक्षण गर्नका लागि विद्यालयस्तरीय बाल अधिकार चेतना समुहलाई सूचना प्रवाह गर्नका लागि विद्यालयस्तरीय बाल अधिकार चेतना समुहबाट छनौट गरी प्रदेशस्तरीय सञ्जाल गठन गर्नु परेको बताउनु भयो ।

उहाँले भन्नु भयो–'विद्यालयमा बाल अधिकार चेतना समुहले विद्यालयमा बाल अधिकारका चेतना फैलाउने तथा अरु विद्यार्थीहरुलाई राम्रो काम गर्न उत्प्रेरित गर्ने र प्रदेशस्तरीय सञ्जालले अरु प्रदेशका सञ्जालसँग जोडिएर काम गर्नु पर्छ । सिकेका कुरा अरु विद्यार्थीलाई सिकाउन सक्नु पर्छ ।'

कान्तिराज्यलक्ष्मी मावी तथा बाल अधिकार चेतना समुह संरक्षक शिक्षक प्रमोद कठरियाले इन्सेकले विद्यालयसंग समन्वय बढाउनु पर्ने सुझाव दिनु भयो ।

जनजागृती पुष्पलाल स्मृती मावी तथा बाल अधिकार चेतना समुह संरक्षक शिक्षक खडककुमारी रेग्मीले बाल अधिकार चेतना समुहको गतिविधि अगाडी बढाउन समुहको कोष स्थापना गरिनु पर्ने बताउनु भयो ।

प्रदेशस्तरीय बाल चेतना समुह सञ्जालकी अध्यक्ष रितिका सेट्टीले विद्यार्थीहरुले पढाइसँगसँगै अतिरिक्त क्रियाकलापमा पनि भाग लिनु पर्ने र विद्यालयको खाली ठाँउमा करेसाबारी निर्माण गर्न सकिने तथा सामाजिक क्षेत्रमा सरसफाई जस्ता कार्यक्रम गर्न सकिने बताउनु भयो ।

उक्त कार्यक्रममा नौ सदस्यीय प्रदेशस्तरीय बाल चेतना समुह सञ्जालको अध्यक्षमा रितिका सेट्टी, उपाध्यक्षमा विमल लामिछाने, सचिवमा राघवदेव तिरुवा, कोषाध्यक्षमा निशा सन्ज्याल, सहसचिवमा भावना राना, सदस्यमा मोनिका चौधरी, एलिजा चौधरी र सुरिश्मा चौधरी रहनु भएको छ ।

जिल्ला प्रतिनिधिहरुसँग अन्तरक्रिया सम्पन्न

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) सुदूरपश्चिम प्रदेश कार्यालय, धनगढीको आयोजनामा जिल्ला प्रतिनिधिहरुसँग मानव अधिकार अवस्थाका सन्दर्भमा अन्तरक्रिया कार्यक्रम पुस २६ गते धनगढीमा समपन्न भएको छ ।

मानव अधिकार उल्लङ्घनका पीडितहरुको कानुनी प्रक्रिया र न्यायमा पहुँच अभिबृद्धि गर्न स्दूरपश्चिम प्रदेशका नौ ओटै जिल्ला प्रतिनिधिहरुसँग अन्तरक्रिया कार्याक्रम सन्पन्न भएको हो ।

इन्सेक सुदूरपश्चिम प्रदेश संयोजक खडकराज जोशीले मानव अधिकारको अभियानमा इन्सेकको छुट्टै पहिचान भएकाले मानव अधिकार उल्लङ्घनका पीडितहरुको कानुनी प्रकृयामा जान र न्यायमा पहुँच पुऱ्याउन सहयोग गर्दै आइरहेकाले घटनाको सत्यतथ्य अद्यावधिक गर्न आवश्यक रहेको बताउनु भयो ।

इन्सेक केन्द्रीय कार्यालयका गोविन्द त्रिपाटीले त्रैमासिक रुपमा प्रकाशन हुने

मानव अधिकार स्थिति सूचक प्रकाशनले नेपाल मानव अधिकार वर्ष पुस्तकको वार्षिक सम्पादनलाई सहज बनाउने भएकोले यसको निरन्तरतालाई प्राथमिकता दिनु पर्ने बताउनु भयो ।

इन्सेक केन्द्रीय कार्यालयका रमेशप्रसाद तिमल्सिनाले जिल्ला प्रतिनिधिहरुले जिल्लामा सङ्कलन गरिएका घटनाको समयमै अभिलेखिकरण गरी डाटा इन्ट्री गर्नु पर्ने सुझाव दिनु भयो ।

उहाँले आर्थिक, सामाजिक तथा सास्कृतिक अधिकार उल्लङ्घनहरुलाई तथ्यांकमा प्रस्तुत गर्न समस्या हुने भएकोले यी सवालहरुलाई इन्सेक अनलाइन मार्फत प्रकाशन गरी राज्यको ध्यानकर्षण गर्न आवश्यक भएको बाउनु भयो ।

इन्सेक सुदूरपश्चिम प्रदेश कार्यालय, धनगढीमा प्रलेख अधिकृत कृष्णबहादुर विश्वकार्मा जिल्लामा मानव अधिकार उल्लङ्घनका घटनाहरुको अभिलेखिकरण तथा डाटा इन्ट्री गर्ने कार्य समय मै भइरहेको भएपनि पीडित पक्षको न्यायीक प्रक्रियामा गरिएको पहिलदममीहरुको अभिलेखिकरण हुन नसकेकोले यसतर्फ इन्सेक जिल्ला प्रतिनिधिहरुले ध्यान दिन अवाश्यक रहेको बताउनु भयो ।

मानव अधिकार समुह र स्थानीय सरोकारवालाहरुको क्षमता अभिबृद्धि तालिम सम्पन्न

इन्सेक सुदूरपश्चिम प्रदेश कार्यालय, धनगढीको आयोजनामा लालझाडी गाउँपालिकास्तरीय मानव अधिकार समुह र स्थानीय सरोकारवालाहरूको दुई दिने क्षमता अभिबृद्धि तालिम पुस २२ गते लालझाडीमा सम्पन्न भएको छ ।

लालझाडी गाउँपालिकाका अध्यक्ष निर्मल रानाले पालिकाले सम्पादन गर्ने क्रियाकलापमा निगरानी राखेर स्थानीय तहले निर्माण गरेका मानव अधिकारमा आधारित नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि मानव अधिकार समुहले आवश्यकता अनुसार सल्लाह सुझाव दिन आवश्यक रहेको बताउनु भयो ।

ललझाडी गाउँपालिकाले मानव अधिकार संरक्षण, सम्बर्धन र परिपुर्तिका लागि जातीय छुवाछुत, लैङ्गिक तथा अल्पसङ्ख्यक समुदाय, महिला हिंसा अन्त्य तथा आर्थिक, सामाजिक रुपले पछाडी पारीएका वर्गलाई समेट्ने गरी बिभिन्न ऐन कानुन बनाई नीति तथा कार्यकम अगाडी बढाएको लालझाडी गाउँपालिकाका स्वास्थ्य शाखा उपप्रमुख दसरथ रानाले बताउनु भयो ।

इन्सेक सुदूरपश्चिम प्रदेश संयोजक खडकराज जोशीले दुई दिने तालिमले मानव अधिकार समूह र सेवा प्रदायक निकाय बीच शिक्षा, स्वास्थ्य, वातावरण र लैङ्गिक विभेद तथा जातीय छुवाछुतका सवालहरु पहिचान गर्न तथा समाधान गर्ने सम्बन्धमा

साँझा बुझाई भएको हुँदा आगामी दिनमा त्यस्ता सवालहरु समाधानको लागि सहज हुने बताउनु भयो ।

दुई दिनसम्म सञ्चालन गरिएको क्षमता अविृद्धि तालिममा इन्सेकका सुदूरपश्चिम संयोजक खडकराज जोशीले मानव अधिकारको अवधारणा, आर्थिक, सामाजिक र सास्कृतिक अधिकार तथा मानव अधिकार समुहको काम, कर्तव्य र अधिकार, लालझाडी गाउँपालिकाका महिला तथा बालबालिका शाखाका मानमती भट्टले शिक्षा, स्वास्थ्य, वातावरण, लैङ्गिक विभेद विरुद्धको अधिकारको क्षेत्रमा गाउँपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम र कार्यान्वयनको अवस्था र अधिवक्ता पुष्पविक्रम शाहीले स्थानीय न्यायीक समितिको काम, कर्तव्य र अधिकारका विषयमा सहजीकरण गर्नु भएको थियो ।

पुस २१ र २२ गते सञ्चालन गरिएको क्षमता अविृद्धि तालिममा लालझाडी गाउँपालिकास्तरीय मानव अधिकार समुहका पदाधिकारी, स्थानीय निकायका शाखा प्रमुख तथा प्रतिनिधि र स्थानीय न्यायीक समितिका पदाधिकारीहरुको सहभागिता रहेको थियो ।

नेपाल मानव अधिकार वर्ष पुस्तक-२०२३ प्रकाशन पूर्व वार्षिक समीक्षा सम्पन्न

इन्सेक बझाङ प्रतिनिधि सत्यराज सिंहका अनुसार नेपाल मानव अधिकार वर्ष पुस्तक-२०२३ को प्रकाशनका लागि जिल्लामा संकलन गरिएका मानव अधिकार उल्लङ्घन तथा ज्यादतीका घटनाको पूर्व वार्षिक समीक्षा कार्यक्रम पुस १८ गते सदरमुकाम चैनपुरमा सम्पन्न भएको छ ।

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) बझाङको आयोजनामा सन् २०२२ को जनवरीदेखि डिसेम्बरसम्मको अवधिमा संकलन गरिएका २ सय ५ ओटा मानव अधिकार उल्लङ्घन तथा ज्यादतीका घटनाहरुको समीक्षा गरिएको हो ।

जिल्लामा संकलित २ सय ५ ओटा घटनामध्ये सबैभन्दा बढी घरेलु हिंसाका १ सय ८२ ओटा घटना रहेका छन । बाँकी २३ ओटा बलात्कार, कुटपिट,

बहुविवाह लगायतका घटना संकलन गरी ती घटनाहरुको समीक्षा गरिएको इन्सेक बझाङ प्रतिनिधि सत्यराज सिंहले बताउनु भयो ।

इन्सेकले मानव अधिकार उल्लङ्घनका घटना अभिलेख गरेर सरकार तथा स्थानीय सरोकारवालाहरुलाई खबरदारी गराउने कार्य सराहनीय रहेको प्रमुख जिल्ला अधिकारी बाबुराम अर्यालले बताउनु भयो ।

ग्रामीण क्षेत्रमा मानव अधिकार उल्लङ्घनका घटना बढी हुने हुनाले स्थलगत अध्ययन गर्ने गरी सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्न फियान नेपालकी जिल्ला संयोजक सिता सिंहले सुझाव दिनु भयो ।

कार्यक्रममा विभिन्न संघसंस्थाका

प्रतिनिधि, नागरिक समाजका अगुवा, पत्रकार, प्रहरी र सरकारी कार्यालयका प्रमुख तथा प्रतिनिधिहरुले इन्सेकको प्रतिवेदन र कामप्रति प्रशंशा गर्दै मानव अधिकार उल्लङ्घनका घटनाहरुको अभिलेखीकरणले पीडकलाई कानुनको दायरामा ल्याउन र पीडितलाई न्याय दिन सहयोग पुगेको बताउनु भएको थियो ।

इन्सेक अछाम प्रतिनिधि शिवराज ढुङ्गानाका अनुसार अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) अछामले आयोजनामा नेपाल मानव अधिकार वर्ष पुस्तक २०२३ को प्रकाशन पूर्व वार्षिक समीक्षा कार्यक्रम पुस १७ गते मंगलसेनमा सम्पन्न भएको छ । सन् २०२२ मा जिल्लामा संकलन गरिएका घटनाहरुको जिल्लास्थित सरोकारवालाहरुसँग समीक्षा कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको हो ।

सन् २०२२ जनवरीदेखि डिसिम्बरसम्म वैवाहिक बलात्कार, बलात्कार, बलात्कार प्रयास, यौन दुर्व्यवहार हत्या, दुर्व्यवहार, बहुविवाह लगायतका ५६ ओटा मानव अधिकार हनन एवं ज्यादतीका घटनाहरू अभिलेख गरिएको र यस वर्ष वैवाहिक बलात्कारका घटनामा बृद्धि भएको इन्सेकले प्रस्तुत गरेको प्रतिवेदनमा उल्लेख गरिएको छ । यस अवधिमा जिल्लामा ५ ओटा वैवाहिक बलात्कारका घटना भएका छन् ।

हत्या, आत्महत्या दुरुत्साहन, बहुविवाह र यौन दुर्व्यवहारका दुई / दुई ओटा, बलात्कारका ६, बलात्कार प्रयास एक, कुटपिटका आठ, जातीय विभेद एक, घरेलु हिंसाका २१ ओटा गरी ५६ ओटा घटना अभिलेख गरिएको इन्सेक अछाम जिल्ला प्रतिनिधि शिवराज ढुंगानाले बताउनु भयो ।

मंगलसेन नगरपालिकाका प्रमुख पदमबहादुर बोहराले गरिबी, बेरोजगारी, मदिरा सेवनका र व्यक्तिगत तनावका कारण घटनाहरु बढ्दै गएको बताउनु भयो ।

उहाँले गरिबी र बेरोजगारीको अन्त्य, मानसिक समस्याको उपचार, मदिराको व्यस्थापन र कानुनको पूर्ण पालना भएसम्म घटनाहरु न्यूनिकरण हुन नसक्ने बताउनु भयो ।

कमलबजार नगरपालिकाका उपप्रमुख शारदा विष्ट र साँफेबगर नगरपालिकाका उपप्रमुख शिवबहादुर कुँवरले मानव अधिकार उल्लङ्घनका घटना संकलनसँगै ती घटना हुन नदिनका लागि जनचेतनामूलक कार्यक्रम समेत इन्सेक लगायतका संघसस्थाहरुले सञ्चालन गर्नु पर्ने बताउनु भयो ।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी रामदत्त पाण्डेले जिल्लामा आत्महत्याका घटनामा वृद्धि भइरहेकोले यसको न्यूनिकरणमा स्थानीय सरकारले ध्यान दिनु पर्ने बताउनु भयो ।

उहाँले राज्यले प्रशासन र प्रहरीलाई दिएको जिम्मेवारी इमान्दारीताका साथ पूर्ण रुपमा पालना तथा कार्यान्वयन गरिदै आएको र आगामी दिनमा पनि अझै जिल्ला प्रशासनले प्रदान गर्ने सेवा सुविधाहरुलई सबैमैत्री बनाउँदै जाने प्रतिवद्धता जाहेर गर्नु भयो ।

जिल्ला समन्वय समिति, अछामका प्रमुख ललितबहादुर कुँवरले इन्सेकले प्रकाशन गर्ने आएको नेपाल मानव अधिकार वर्ष पुस्तकले समग्र देशको मानव अधिकारको अवस्थालाई उजागर गर्दै आएको र मानव अधकिारको संरक्षण र परिपुर्तिका लागि सबै पक्ष जिम्मेवार हुनु पर्ने बताउनु भयो ।

उहाँले नागरिकको आर्थिक अवस्थामा सुधार ल्याउने कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्न आवश्यक भएको र मानव अधिकारको पूर्ण प्रत्याभूतिका लागि हरेक व्यक्तिमा अधिकार र कर्तव्यको पाठ सिकाउनु पर्ने बताउनु भयो ।

साँफेबगर नगरपालिकाका प्रमुख राजेन्द्रबहादुर कुँवर, तुर्माखाँद गाउँपालिकाका अध्यक्ष डम्बरबहादुर बीसी, रामारोशन गाउँपालिकाका अध्यक्ष मानबहादुर साउद, तुर्माखाँद गाउँपालिकाका उपाध्यक्ष बिमला शाहीलगायत पत्रकार तथा संघसस्थाका प्रतिनिधिहरुले मानव अधिकारको प्रत्याभूति दिलाउन र अपराध नियन्त्रण गर्न राज्य जिम्मेवार बन्नु पर्ने बताउनु भयो ।

प्रदेशस्तरीय मानव अधिकार समुह सञ्जाल गठन

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) सुदूरपश्चिम प्रदेश कार्यालय, धनगढीको आयोजनामा सुदूरपश्चिम प्रदेशस्तरीय मानव अधिकार समुह सञ्जाल पुस १४ गते गठन गरिएको छ ।

इन्सेक सुदूरपश्चिम प्रदेश संयोजक खडकराज जोशीले मानव अधिकार रक्षकहरुको संरक्षण, सम्बर्द्धनका लागि स्थानीय स्तरमा रहेको मानव अधिकार समुहबाट छनौट गरेर प्रदेशस्तरीय मानव अधिकार समुह सञ्जाल गठन गर्न

आवश्यक रहेको बताउनु भयो ।

उहाँले भन्नु भयो-'गठन गरिएका मानव अधिकार समुह तथा सञ्जालले प्रदेश तथा स्थानीय स्तरमा रहेको स्थानीय तहले निर्माण गरिएका कानुनको कार्यान्वयन गराउन तथा नीति तथा कार्यक्रमको अनुगमन गरी खबरदारी गर्न मानव अधिकार समुह कृयाशिल हुनु पर्छ ।'

बेलौरी नगरपालिकास्तरीय मानव अधिकार समुहका संयोजक गोबिन्द सापकोटाले प्रदेश र स्थानीय तहसँग मिलेर कार्यक्रम गर्न तथा मानव अधिकार समुहले गरेका कामको अनुभव आदान प्रदान गर्न सञ्जाल गठन गर्न आवश्यक रहेको बताउनु भयो ।

घोडाघोडी नगरपालिकास्तरीय मानव अधिकार समुहकी संयोजक सावित्री आचार्यले गठन गरिएका समुहलाई स्थानीय तहसँग समन्वय गराई दर्ता गरी कार्यक्रम संञ्चालन गर्न इन्सेकले प्राविधिक सहयोग गर्नु पर्ने बताउनु भयो ।

उक्त कार्यक्रममा नौ सदस्यीय प्रदेशस्तरीय मानव अधिकार समुह सञ्जालमा संयोजकमा सावीत्रा आचार्य, उपसंयोजमा गोविन्द सापकोटा, सचिवमा कैलश पनेरु र सदस्यमा कमला चौधरी, नरदिप धामी, रुपेश खरेल, सोमनाथ राना, मानबहादुर चौधरी, ,भनुमति राना रहनु भएको छ ।

घरेलु हिंसा घटनाका पीडितलाई इन्सेकद्वारा सहयोग प्रदान

घरेलु हिंसा घटनाका तीन जना पीडित महिलालाई इन्सेक सुदूरपश्चिम प्रदेश कार्यालय, धनगढीले पुस ६ गते न्यायीक प्रक्रियामा सहयोग गर्न आर्थिक सहयोग प्रदान गरेको छ ।

कैलारी गाउँपालिका-७ रतनपुरकी ३५ वर्षीया जानकीदेवी चौधरी, टिकापुर नगरपालिका-२ वन्दीपुरकी ५८ वर्षीया धर्माशिला सिंह र धनगढी उपमहानगरपालिका-३ भन्सार रोडकी ४५ वर्षीया दिक्षा गौतमलाई न्यायीक प्रक्रियामा सहजताका लागि सहयोग प्रदान गरेको हो ।

घरेलु हिंसा घटनाका पीडितहरुले आर्थिक अभावका कारण घटनापश्चात जिल्ला अदालतमा उजुरी दर्ता गरेपछि पटकपटक पेशीको लागि आउन जान आर्थिक समस्या भइरहेको अवस्थामा एडभोकेसी फोरमले मानव अधिकार सहायता कक्षमा सिफारिस गरेपछि इन्सेक सुदूरपश्चिम प्रदेश कार्यालयले आर्थिक सहयोग स्वरुप जनही १० हजार रुपियाँ प्रदान गरेको हो ।

पतिबाट पीडित तीनै जनाले अंश तथा सम्बन्ध विच्छेदको मुद्दा जिल्ला अदालतबाट चालु अवस्थामा रहेकाले जिल्ला अदालतको पटकपटक पेशीको कारण पीडितलाई आउन जान यातायातको समस्याले तोकिएको समयमा तारेख लिन नसक्दा मुद्दाको प्रक्रियामा ढिलाई हुने एडभोकेसी फोरमका संयोजक पुष्पबिक्रम शाहीले बताउनु भयो ।

आर्थिक अभाव कै कारण पीडितहरुले न्याय पाउनबाट कञ्चित हुन नपरोस र पीडितको न्यायमा सहज पहुँच पुगोस भन्नका लागि इन्सेकले मानव अधिकार सहायता कक्ष मार्फत आर्थिक सहयोग प्रदान गर्दै आएको इन्सेक सुदूरपश्चिम प्रदेश संयोजक खडकराज जोशीले बताउनु भयो ।

मानव अधिकार सहायता कक्ष कोष व्यवस्थापन समितिका संयोजक देवी खनालले यस कोषबाट पीडितलई सानो सहयोग गर्दा पीडितलाई न्यायमा सहज पहुँच हुने तथा सहजरुपमा न्याय पाउन सक्ने बताउनु भयो ।

इन्सेकले गरेको आर्थिक सहयोगका कारण आफूहरुलाई न्याय पाउन सहज हुने र आर्थिक अभावको अवस्थामा यो सहयोगले ठुलो राहत हुने भन्दै पीडित दिक्षा गौतमले इन्सेकलाई धन्यवाद व्यक्त गर्नु भयो ।

मानव अधिकार समुह र स्थानीय सरोकारवालाहरुको क्षमता अभिवृद्धि तालिम सम्पन्न

इन्सेक सुदूरपश्चिम प्रदेश कार्यालय, धनगढीको आयोजनामा घोडाघोडी नगरपालिकास्तरीय मानव अधिकार समुह र स्थानीय सरोकारवालाहरूको क्षमता अभिवृद्धि तालिम मङ्सिर २९ गते सुख्डमा सम्पन्न भएको छ ।

मङ्सिर २८ गते सरु भएको क्षमता अभिबृद्धि तालिमको उद्धघाट सत्रमा घोडाघोडी नगरपालिका नगर प्रमुख खडकबहादुर रावतले मानव अधिकारमा आधारित नीति तथा योजना बनाई मानव अधिकारका विषयमा केही काम भइरहेको र मानव अधिकारका विषयमा सिक्दै व्यवहारमा कार्यान्वयन गर्दै जाने बताउनु भयो ।

उहाँले भन्नु भयो- 'स्थानीय मानव अधिकार समूहले राम्रो काम गरिरहेकाले स्थानीय तहलाईइ समेत सहयोग पुगेको छ । उहाँहरुले १६ दिने अभियानमा सक्रिय रुपमा अर्थपूर्ण सहभागिता देखाएर सहयोग गरेकोमा धन्यवाद व्यक्त गर्दछु ।'

घोडाघोडी नगरपालिका शिक्षा शाखा प्रमुख खगेन्द्रबहादुर सिंहले पालिकाले निर्माण गरेको नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनको चरणमा रहेको र मानव अधिकार समूहले निश्चित ठाउँ र क्षेत्रको समस्या तथा सवालवारे पालिकालाई

जानकारी गराउँदा समाधान गर्न सजिलो हुने बताउनु भयो ।

इन्सेक सुदूरपश्चिम प्रदेश संयोजक खडकराज जोशीले दुई दिने तालिमले मानव अधिकार समूह र सेवाप्रदायक निकाय बीच शिक्षा, स्वास्थ्य, वातावरण र लैङ्गिक विभेदको सवालहरु पहिचान गर्न तथा समाधान गर्ने सम्बन्धमा साँझा बुझाई भएको हुँदा आगामी दिन त्यस्ता सवालहरु समाधानको लागि सहज हुने बताउनु भयो ।

दुई दिनसम्म सञ्चालन गरिएको क्षमता अविृद्धि तालिममा इन्सेकका सुदूरपश्चिम संयोजक खडकराज जोशीले मानव अधिकारको अवधारणा, आर्थिक, सामाजिक र सास्कृतिक अधिकार तथा मानव अधिकार समुहको काम, कर्तव्य र अधिकार, घोडाघोडी नगरपालिकाका शिक्षा शाखा प्रमुख खगेन्द्रबहादुर सिंहले शिक्षा, स्वास्थ्य, वातावरण र लैङ्गिक विभेद विरुद्धको अधिकार सम्बन्धी पालिकाको नीति तथा कार्यक्रम र कार्यान्वयनको अवस्था र अधिवक्ता पुष्प शाहीले स्थानीय न्यायीक समितिको काम, कर्तव्य र अधिकारका विषयमा सहजीकरण गर्नु भएको थियो ।

तालिममा मानव अधिकार समुहका पदाधिकारी र स्थानीय तहका शाखा प्रमुख तथा प्रतिनिधिहरुको सहभागिता रहेको थियो ।

जि.प्र.का.का.द.नं. ६/०४८/०४९
स.क.प.आ.नं. ११४४९, पान नं. ३००९३१९७६

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक)

दण्डहीनताको विरोध गरौं, मानव गरिमाको रक्षा गरौं !

२०७९ मङ्सिर २८ गते

फौजदारी कार्यविधि संहिता २०७४ को संशोधन अध्यादेश फिर्ता गर !

नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्को बैठकले मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिता, २०७४ लाई संशोधन गर्न "मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिता (पहिलो संशोधन) अध्यादेश,२०७९" जारी गर्न २०७९ मंसिर २६ गते राष्ट्रपतिसमक्ष सिफारिस गरेकोछ । संशोधित अध्यादेशमा मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिताको २०७४ को ११६ को उपदफा (८) पछि (९) थप गरि "कुनै पनि राजनीतिक दल वा समूहले मुलुकको विद्यमान राजनीतिक प्रणालीसँग असहमत रही हिंसात्मक क्रियाकलाप सञ्चालन गरिरहेकोमा त्यस्तो राजनीतिक दल वा समूह शान्तिपूर्ण राजनीतिको मूलधारमा आउन नेपालको संविधान र प्रचलित कानुनको अधीनमा रही शान्तिपूर्ण राजनीतिक क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने प्रतिबद्धता जनाई सरकारसँग सहमति गरेको भए त्यो राजनीतिक दल वा समूहका नेता कार्यकर्ता विरूद्ध नेपाल सरकार बादी भई चलाइएका मुद्दा फिर्ता लिन सकिनेछ," भन्ने प्रावधान छ भने यसमा जुनसुकै तहको अदालतमा विचाराधीन मुद्दा फिर्ता गर्न सरकारलाई बाधा नपुग्ने उल्लेख छ । संशोधन अध्यादेशप्रति इन्सेक गम्भीर आपत्ति प्रकट गर्दछ ।

जुनसुकै अदालतमा विचाराधीन रहेको भए पनि मुद्दा फिर्ता लिन बाधा नपर्ने प्रावधान सुनिश्चित गर्न गरिएको सिफारिसले नेपालको संविधान, प्रचलित फौजदारी न्यायको क्षेत्राधिकार तथा मानव अधिकारका प्रचलित मूल्यमाथि प्रहार गरेको हामीले ठहर गरेका छौँ ।

लोकतान्त्रिक प्रणालीको गरिमा समेत उल्लङ्घन हुनेगरि निर्वाचित सांसदको पहिलो अधिवेशन बस्न नपाउँदै कामचलाउ सरकारले कानुन नै संशोधन गर्ने गरी अदालतमा विचाराधीन गम्भीर प्रकृतिका कतिपय फौजदारी मुद्दा फिर्ता लिने नियोजित सत्ता स्वार्थले पेस गरेको अध्यादेशले संवैधानिक सर्वोच्चता, विधिको शासन, र लोकतान्त्रिक प्रणालीको उपहास गरेको छ । ताजा जनादेशलाई कामचलाउ सरकारले नियन्त्रण गर्ने प्रयत्नको घोर भर्त्सना गर्दै गम्भीर प्रकृतिका मुद्दा फिर्ता लिने उद्देश्यले जारी गर्न लागिएको मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहितामा संशोधन अध्यादेश अविलम्ब फिर्ता गर्न नेपाल सरकार समक्ष माग गर्दछौँ ।

डा. इन्दिरा श्रेष्ठ
अध्यक्ष

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक)
नागार्जुन नपा-१०, स्यूचाटार, पत्रमञ्जुषा: २७२६, काठमाडौँ, फोन: ५२१८७७०, फ्याक्स: ५२१८२५१
इमेल: insec@insec.org.np, वेबसाइट: www.insec.org.np, www.inseconline.org